

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik X.

Celovec, petek, 6. maj 1955

Štev. 18 (680)

Razgovori o državni pogodbi dobro napredujejo

Razgovori poslanikov štirih velesil in avstrijskih zastopnikov, ki so se pričeli v ponedeljek v poslopju zavezniške komisije na Dunaju, po zadnjih poročilih zelo dobro napredujejo in se širijo tudi vesti, da bodo morda že danes končali s svojim delom. To sicer še ni potrjeno, je pa vsekakor očitno, da imajo za tozadevne razgovore predviden zelo kratek rok, zaradi česar je tempo njihovega dela že od vsega početka nenavadno pospešen.

Seje zastopnikov petih držav trajajo dnevno po več ur in potekajo razgovori v prijateljskem vzdušju. Poročil o podrobnem poteku konference sicer niso objavili, zvedelo pa se je, da po vrsti razpravljajo o posameznih členih dosedanjega osnutka državne pogodbe, pri katerih so v pretežni meri dosegli soglasje, nekatera posamezna vprašanja pa hočejo prepustiti konferenci zunanjih ministrov. Prve težave so se pojavile pri vprašanju bodoče avstrijske vojske in tako imenovanih preseljenih oseb, je pa po objavi notranjega ministrstva verjetno, da določba o prisilnem povratku preseljenih oseb in beguncev v njihovo domovino sploh ne bo sprejeta v državno pogodbo. Nekoliko nejasnosti med posameznimi delegacijami se je pojavilo tudi glede odhoda zasedbenih sil iz Avstrije, ker zastopa Sovjetska zveza mnenje, da mora do konca tega leta zapustiti zadnji zasedbeni vojak Avstrijo, medtem ko zapadni zastopniki vztrajajo pri roku 90 dni po ratifikaciji državne pogodbe.

Za sklicanje konference zunanjih ministrov, na kateri naj bi dokončno sklenili in podpisali avstrijsko državno pogodbo,

navajajo dva roka, in sicer okoli 15. maja ali pa šele v prvi polovici junija. Čeprav potekajo razgovori poslanikov v strogi tajnosti, obstoja upanje, da bodo svoje delo zaključili še ta teden in bo s tem dana možnost za sestanek zunanjih ministrov že tega meseca. Zato se na Dunaju že temeljito ukvarjajo s pripravami na tako važen dogodek in se pojavljajo težave zlasti pri vprašanju preskrbe potrebnih poslopij. Po vsej verjetnosti se bodo zunanji ministri sestali v monumentalnem Schönbrunnu, kjer so že leta 1809 sklenili mir med Avstrijo in Napoleonom I.

medljito ukvarjajo s pripravami na tako važen dogodek in se pojavljajo težave zlasti pri vprašanju preskrbe potrebnih poslopij. Po vsej verjetnosti se bodo zunanji ministri sestali v monumentalnem Schönbrunnu, kjer so že leta 1809 sklenili mir med Avstrijo in Napoleonom I.

V teh dneh poteče 10 let, odkar so svobodoljubni narodi z združenimi močmi in težkimi žrtvami razbili oboroženi nemški fašizem. Načela svobode, miru in sožitja med narodi so z brezpogojno kapitulacijo hitlerjevske Nemčije triumfirala nad brutalnim zaslužjevanjem in krvavimi vojnimi pohodi fašističnih diktatorjev. Ob deseti obletnici navdajajo tudi naše ljudstvo čustva zadoščenja in ponosa v zavesti, da je s svojo oboroženo partizansko borbo skupno z matičnim narodom in vsemi ostalimi svobodoljubnimi silami prispevalo svoj delež za zmago nad nacističnim nasiljem. Velike žrtve, ki jih je doprineslo v tej borbi, mu dajejo pravico do mirnega razvoja in enakopravnega življenja v osvobojeni domovini, ki jo je požrtvovalno branilo in ubranilo pred tujimi grabežljivci.

Zastopniki izseljencev pri deželnem glavarju

Včeraj se je zglasila pri deželnem glavarju Wedenigu veččlanska delegacija Zveze slovenskih izseljencev, da v smislu sklepa letnega občnega zbora protestira proti negativnemu odgovoru ministrstva za socialno oskrbo na zahtevo slovenskih izseljencev po priznanju uradnega potrdila in priporniške odškodnine. Zastopniki izseljencev so deželnemu glavarju ponovno tolmačili svoje zahteve in ga prosili, da bi se na pristojnem mestu zavzel za

končno pravično rešitev tega vprašanja, kar jim je tudi obljubil.

Nato se je delegacija zglasila še pri socialnem referentu deželne vlade, namestniku deželnega glavarja Krassnigu, ki je izjavil, da soglašja z mnenjem izseljencev v tem, da mora veljati izseljeništv kot pripor. Tudi on je zagotovil svojo podporo za končno pravično rešitev te zadeve.

Jugoslavija je vedno podpirala prizadevanja Avstrije za dosego državne pogodbe

Prejšnji teden je predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito sprejel avstrijskega veleposlanika v Beogradu dr. Wodaka, kateri mu je poročal o najnovejših dogodkih v vprašanju avstrijske državne pogodbe. O tem sprejemu so obširno pisali tudi vsi dunajski listi, ki so poudarjali, da je razgovor potekal v pristranskem vzdušju in da so bila ob tej priložnosti načeta tudi vprašanja nadaljnje poglo-

bitve prijateljskih stikov med obema državama.

Nedavno so se vrnili iz Jugoslavije novinarji različnih avstrijskih listov, ki so med svojim bivanjem v sosedni državi obiskali tudi jugoslovanskega državnega tajnika za zunanje zadeve Kočo Popoviča, kateri se je z njimi razgovarjal predvsem o sedanjem položaju v zvezi z avstrijskim vprašanjem. Iz poročil, ki so jih novinarji po vrnitvi objavili v svojih listih, je razvidno, da je jugoslovanska vlada že vedno podpirala prizadevanja avstrijskega ljudstva in vlade, da bi končno dosegli pravično državno pogodbo, ki naj bi zagotovila svobodo in neodvisnost Avstrije. Zato Jugoslavija — je rečeno v poročilih — tudi pozdravlja sado-ve, dosežene v tem oziru na pogajanjih med predstavniki Avstrije in Sovjetske zveze in je prepričana, da ni večje ovire oziroma da so dani vsi potrebni pogoji za popoln sporazum, s katerim bo zadovoljeno zakonitim pravicam avstrijskega ljudstva, kar bo hkrati važen prispevek k splošnemu izboljšanju mednarodnih stikov.

Po vsem svetu so slavili dan dela

Mednarodni praznik dela — 1. maj — so tudi letos po vsem svetu slovesno obhajali milijoni delovnih ljudi, slavili so ga kot dan solidarnosti in bratske povezanosti, kot simbol borbe za prijateljstvo med narodi ter mir v svetu. Po vseh državah so bile za ta dan razne prireditve in povorke, slavnosti in manifestacije, kjer je delovno ljudstvo izpričalo svojo odločno voljo, braniti pridobitve svojega desetletnega boja za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev.

Tudi v Avstriji so bile prvomajske proslave v vseh večjih in manjših krajih, zelo lepo pa je bilo praznovanje na Dunaju, kjer je parada po Ringu trajala več ur. Na trgu pred znamenitim Rathausom je govoril mnogim desetletisem predsednik socialistične stranke in vicekancler dr. Schärf.

Na Koroškem je bila največja prireditev v Celovcu, kjer je socialistična mladina priredila že na predvečer uspelo bakljado. Na nedeljski slavnosti, ki je sledila pestri povorki skozi mesto, je govoril deželni glavar Wedenig. Najprej je spomnil na prvi maj pred desetimi leti in potem nakazal razvoj dogodkov do danes, ko je uspelo vzpostaviti posebno z Jugoslavijo in Italijo prijateljske odnose. Govoril je o obnovi dežele ter nato poudaril moskovske razgovore, ki so odprli nove poti za dosego državne pogodbe.

Prvomajske proslave v Jugoslaviji so bile tudi tokrat veličastna revija uspehov, ki jih je jugoslovansko ljudstvo doseglo v izgradnji in obnovi upoštevanje države. Kakor vsako leto se je Ljubljana odela v praznično razpoloženje in desetisoči prebivalstva so z zanimanjem gledali parado. Še bolj veličastno je bilo razpoloženje v Beogradu, kjer je predsednik republike s svojimi najožjimi sodelavci nad tri ure odzdravljaval navdušenim udeležencem, ki so v nepregledni povorki korakali mimo častne tribune.

Na prvomajski proslavi v Celovcu je govoril deželni glavar Ferdinand Wedenig

SPZ ponovila zahteve prosvetnemu ministru

Slovenska prosvetna zveza je minuli teden s pismom ponovno opozorila prosvetno ministrstvo na znane zahteve koroških Slovencev po ustanovitvi slovenske srednje šole v Celovcu in namestitvi posebnega slovenskega zveznega referenta za ljudsko prosveto pri uradu koroške deželne vlade. Hkrati je izrazila prošnjo, naj ministrstvo pri dodeljevanju subvencij upošteva tudi slovenske kulturne ustanove in društva, zlasti mladinski mesečnik »Mladi rod«. Doslej se je prosvetno ministrstvo vedno sklicevalo na to, da v tekočem proračunu ni predvidenih finančnih sredstev v te svrhe. Zato naj ministrstvo končno ugotovi zahtevam koroških Slovencev in zasidra to tudi v proračunu za leto 1956. SPZ je ob tej priložnosti ponovila svojo željo, naj prosvetni minister sprejme njeno delegacijo, da bi mu predložila kulturne težnje koroških Slovencev.

Zveza koroških partizanov

Celovec, Gasometergasse 10

Vabilo

na

OBČNI ZBOR

Zveze koroških partizanov, ki bo v soboto, 7. maja 1955 ob 9. uri v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu.

Glavni odbor

Laž že tepe lažnike

Jože Ogris je bil partizan — Prostovoljno je ostal 10 let v Jugoslaviji — Nihče mu ni brnil vrnitve domov — Avstrijskim oblastem je moral dokazovati avstrijsko državljanstvo — Lažnivi hujskači bodo odgovarjali pred sodiščem

Danes je točno osem tednov od tega, odkar je celovška „Volkszeitung“ objavila o Jožetu Ogrisu iz Slovenjega Plajberka izmišljeno zgodbo, da je „privatni ujetnik v Jugoslaviji“. List se je sicer sam izdal, da piše neresnico, saj je postavil svojo trditve o „privatnem ujetniku“ pod narekovaj. Kljub temu je nanašal laž na lažjo: Da je Jože Ogris prišel kot nemški vojak v jugoslovansko vojno ujetništvo; da je bil pogrešan; da je njegova mati šele pred enim letom dobila čez mejo pretihotapljeno vest, da sin še živi; da se je nahajal pri nekem članu komunističnega okrajnega odbora v Trzinu kot privatni ujetnik; da so bila njegova pisma v domovino zaplenjena; da je bil po poskusu pobega čez mejo zajet in obsojen na pol leta ječe; da je shujšal do kosti; da mora dnevno delati brez plače 12 ur in še več; da živi v človeka nevrednih razmerah; da ga njegov mučitelj kljub že sredi marca izstavljenim potnim dokumentom še zadržuje; da komunistični vaški paša deset let po vojni preprečuje odpust tega vojnega ujetnika samo zato, da bi mu služil kot suženj in brezplačen „delavni stroj“; da je tudi to oblika človeškega ropa itd., itd.

Laži krščanskega pisca v širši javnosti niso vžgale, saj bere ta klerikalni list le višja gospoda. Nekaj sorodstva te gospode pa vedri žal tudi pri listu, ki bi moral biti glasilo delovnega ljudstva. In to sorodstvo je nestrpno čakalo priliko, kdaj bo lahko zatrobilo v lažnivo krščansko trobento.

Dva tedna za tem se je Jože Ogris vrnil v Slovenj Plajberk. Sleherni vestni novinar je imel priložnost zvedeti resnico, tudi reporter pri Neue Zeit, preden je pogrel vse laži iz Volkszeitung in jih dopolnil še s trditvami: da je bil Jože Ogris 1945 šest mesecev v ujetniškem taborišču pri Beogradu; da je bil od maja 1945 naprej deset let tlačen pri krajevnem komisarju Belharju v Trzinu; da je moral delati dnevno, tudi ob nedeljah, do 18 ur; da je zato dobival 14 šil. na teden; da njegovo izžeto telo dopušča domnevo, da je dobival le malo hrane; da po letu 1947 svojci niso ničesar več slišali o njem; da so v Slovenj Plajberku smatrali, da je umrl; da je bil nad pol leta zaprt v Ljubljani; da so mu vsak teden predložili krpo papirja v podpis, da se priznava za jugoslovanskega državljanja; da mu je bila že 17. decembra 1954 izstavljena viza za povratak na Koroško, da pa mu Belhar ni izročil potnega lista; da je državni sekretar dr. Kreisky obdeloval Beograd in da mu je po energični intervenciji nekdo od jugoslovanske vlade končno 21. aprila izročil potni list; da zadržujejo v teh krajih še vrsto vojnih ujetnikov v ujetništvu pod različnimi razmerami; da so vsi ti tlačani krajevnih veličin in da so ti ubožci pod pritiskom delo-

ma že podpisali izjave, da hočejo prostovoljno ostati v Jugoslaviji.

Iznajdljivi štajerski avtor po Volkszeitung ponatisnjene, predelane in izpopolnjene izdaje te patriotsko pobarvane, v ostalem pa od A do Z izmišljene in hujskaške pripovedke mora imeti kar dober nos, da je sam začutil smrad, ki puhti iz takega mešanja političnega blata. Možno je sicer naiven in skromen v svoji želji, naj bi njegovo „poročilo“ ne bilo povod za gonjo ali polemiko. Nič lažjega, kot izpolnitev te želje. Vsaka polemika je nepotrebnost ob dejstvih, ki so močnejša, kakor izrodki najbujnejše šovinistične zlaganosti.

O dejstvih smo se zanimali pri Jožetu Ogrisu samemu in smo izvedeli od njega ob navzočnosti slovenjplajberškega župana g. Waldhauserja naslednjo resnico:

Jožeta Ogrisa je nacizem vtaknil v vojaško suknjo. Bil je na Holandskem, odkoder so ga pozneje tirali preko Beljaka, Trbiža in Trsta v Grčijo. Ko je nemška vojska pod udarci zavezniškov nastopila rakovo pot z Balkana, se je Ogris jeseni l. 1944 pri Podgorici v Črni gori pridružil partizanski brigadi, v kateri se je takrat boril tudi sedanjí predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ki je prebegel mu Ogrisu pomagal in mu omogočil vključitev v partizansko življenje. Ko sta se za nekaj časa spet razšla v različne partizanske edinice, sta se v začetku l. 1945 ponovno srečala kot partizana v bližini Prištine.

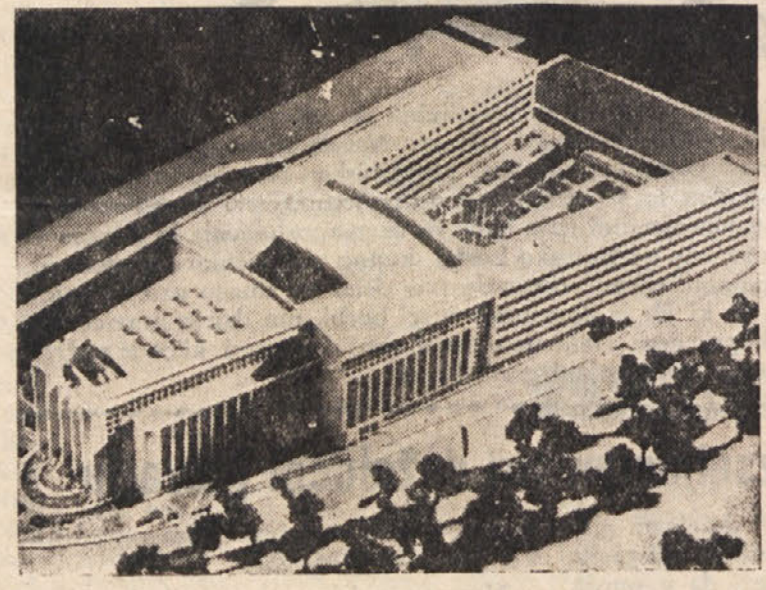
Nemški zastopniki v Atlantskem svetu

Po ratifikaciji pariških sporazumov o vključitvi Zvezne Nemčije v Atlantski pakt so v teku priprave za sprejem nemških vojakov in oficirjev kot enakopravnih članov v skupno obrambno organi-

Ogris nam je izjavil, da ni bil nikdar vojni ujetnik v Jugoslaviji in da v bližini Beograda sploh nikdar ni hodil. Kot partizan je bil ob koncu vojne demobiliziran v Ljubljani, kjer je dobil tudi propustnico za povratak domov v Slovenj Plajberk. Nekdo v nemški uniformi mu je takrat propustnico spet odvzel, za novo pa se Ogris ni več pobrigal, marveč je ostal raje v Trzinu, ker je smatral, da je doma na Koroškem še zmešnjava.

V Trzinu je Ogris dobil najprej zaposlitev v tovarni za kose in srpe, kjer je delal okoli pol leta, nato je bil šest mesecev zaposlen pri „Naprozi“ (nabavni in prodajni zadrugi) ter približno eno leto pri „Gozdnem gospodarstvu“ v Trzinu. Končno se je nastanil in zaposlil pri tržiškem mesarju Antonu Belharju, kjer je prostovoljno ostal do svojega nedavnega povratka domov v Slovenj Plajberk. Za oskrbovanje hleva pri Belharju in za voznika dela za firmo „Megrad“ (mestno gradbeno podjetje) je prejemal poleg stanovanja in hrane pri Belharjevih mesečno skupno štiri do pet tisoč dinarjev plače. Sam pravi, da je imel pri Belharjevih pri skupni družinski mizi isto hrano kakor vsa družina in da ni bil nikoli lačen.

Leta 1947 je Ogris skušal brez potnih dokumentov obiskati svojo mater v Slovenj Plajberku. Graničarji na Ljubelju so ga ustavili in odpeljali na komandanturo v Kranj, odkoder pa so ga že drugi dan zjutraj zapekljali z avtom nazaj v Trzin. Zaradi poskusa ilegalnega prehoda meje sploh ni bil kaznovan (Nadaljevanje na 3. strani)

zacija. Že sredi tega meseca bodo zavzeli prvi nemški oficiri svoje položaje v glavnem stanu odnosno v generalnem štabu. Zaenkrat je predvidenih za Nemce šest mest v mednarodnem štabu, kot tako imenovani »nacionalni reprezentant« pa bo verjetno nastavljen bivši general dr. Speidel.

Glavni stan atlantskih obrambnih sil je trenutno nastanjen v znanem Palais de Chailot blizu Pariza, za bližnjo bodočnost pa napovedujejo izgradnjo nove palače po načrtu, ki ga kaže naša slika. Poslopje, ki bo po svoji obliki nedvomno lep okras za mesto Pariz, bo stalo v bližini Bois de Boulogne.

Živo zanimanje za dogajanja doma in v svetu

Za praznik delovnih ljudi — prvi maj — so se Pliberčani zbrali na sestanku, kjer je član nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij, Lovro Potočnik, poleg domačinov pozdravil tudi predsednika ZSO dr. Francija Zwittera in župana občine Blato Mirka Kumra. Navzočim je spregovoril predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter, ki je najprej nakazal pomen tega mednarodnega praznika in govoril o borbi delavskega razreda, brez katere da delovni človek gotovo ne bi užival vseh teh pravic, ki so mu danes zajamčene že po zakonu in jih vsakdo smatra za same po sebi razumljive, ne da bi pri tem upošteval, da je trdi in mnogokrat tudi krvavi boj za njih dosego trajal več desetletij. Zato pa delavec ne glede na to, ali dela z rokami ali z umom, posebno enkrat v letu slovesno obhaja spominski dan, svoj praznik — 1. maj, ob katerem bolj kot kdaj koli pride do izraza solidarnost in prijateljska povezanost vseh delovnih ljudi.

Ko je govoril o letošnji praznici prvega maja, je omenil tudi desetletnico zmage nad oboroženim fašizmom. Govorec o letih obnove in izgradnje, je navedel prispevek koroških Slovencev predvsem v borbi za demokracijo in pomiritev ter omenil nebrzdane izpade proti slovenskemu ljudstvu na Koroškem, ki so se žal pogosto ponavljali tudi v zadnjih desetih letih.

Govornik je potem govoril o pomenu in nalogah nove centralne organizacije koroških Slovencev ter prešel tudi na

vprišanje borbe avstrijskega ljudstva in vlade za končno dosego državne pogodbe. S tem v zvezi je posebno poudaril naloge, ki čakajo po sklenitvi pogodbe prav koroške Slovence. Temeljito se je bavil s členom 7 osnutka državne pogodbe, ki vsebuje določbe o manjšinski zaščiti. Pri tem je pokazal najprej na pozitivne momente omenjenih določb, ki so vsekakor boljše kot v nekdanji senžermenski pogodbi, prav tako pa je opozoril tudi na nekatere pomanjkljivosti in pouraril, da bo odvisno pač v prvi vrsti od koroških Slovencev samih, v koliko bodo te določbe postale resnica odnosno v koliko se bodo dejansko izvajale.

Po besedah predsednika dr. Zwittera se je med udeleženci razvila živahna diskusija in so posamezniki spregovorili in povedali svoje mnenje o marsikaterem vprašanju vsakdanjega življenja. Splošno pa je bila izražena želja, da bi se bolj pogosto zbirali na podobnih sestankih, ker tako bi medsebojno povezovalo mnogo lažje živili, kar bi koristilo tako posamezniku kakor tudi skupnosti. Vsekakor je nedeljski sestanek v Pliberku pokazal, da se naše ljudstvo nedvomno živo zanima za dogajanja doma in po širnem svetu.

Novi italijanski konzul v Celovcu

Pretekli teden je prevzel svoje posle novi šef italijanskega urada za zvezo v Celovcu Conte Marco Francisci di Baschi. Prej je služboval novi konzul v New Yorku.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Tri zapadne velesile se pripravljajo na sestanek s Sovjetsko zvezo, na katerem bodo obravnavali vprašanja bodoče ureditve Nemčije. Poročila navajajo, da bodo na Zapadu odločno nasprotovali slehernemu poizkusu Vzhoda, ki bi stremel za nevtralizacijo Nemčije, ker pravijo, da je za v osrčju Evrope ležečo Nemčijo politika nevtralnosti nerealna in nezno-sna.

New Delhi. — Indijski ministrski predsednik Nehru je v parlamentu govoril tudi o prizadevanjih za ureditev vprašanja Formoze in s tem v zvezi sproščal, da bo šel poslanik Krišna Menon v Peking, kjer se bo na povabilo Ču En Laja razgovarjal s kitajskimi predstavniki in skušal najti možnosti za mirno rešitev.

Pariz. — Začetek pomladanskega zasedanja Evropskega sveta je bil predviden za 20. maj, ker pa so 26. maja volitve v Angliji, so zasedanje preložili na 5. julij.

Dunaj. — Trgovinski minister dr. Illig je sporočil, da bo osebno vodil avstrijsko trgovinsko delegacijo, ki bo verjetno sredi maja odpotovala v Moskvo, kjer bodo razgovori o avstrijsko-sovjetski trgovinski pogodbi. Poročila navajajo, da bodo pogodbo sklenili za pet let.

Berlin. — Zapadnonemški politični krogi se zadnje čase vedno bolj trudijo za izboljšanje odnosov z Vzhodom. Nedavno je imel član Bundestaga razgovore s sovjetskim poslanikom Puškinom v Berlin-Karlshorstu, kjer so razmotrivali med drugim tudi o možnostih potovanja zapadnonemških politikov v Sovjetsko zvezo.

Rim. — Zadnji teden je bil izvoljen novi predsednik republike, krščanski demokrat Giovanni Gronchi, ki je šele pri četrti volitvi dobil potrebno večino glasov. Za izvolitev se ima v prvi vrsti zahvaliti komunistom in levim socialistom, ki so zanj glasovali pač zato, ker velja Gronchi kot vodja levega krila v krščanskodemokratski stranki.

Varšava. — V sredo se bo v Varšavi začelo zasedanje zastopnikov Sovjetske zveze in ostalih držav vzhodne obrambne skupnosti, kjer bodo razpravljali o ukrepih, ki so jih napovedali že lani za primer, da bi Zapadno Nemčijo ponovno oborožili.

Bandung. — Indija je na azijsko-afriški konferenci predlagala, da bi na posebnem sestanku, ki naj bi ga sklicali za prihodnji mesec, razpravljali o ameriški pomoči nerazvitim azijskim državam. Na sestanku naj bi sodelovalo 13 azijskih dežel, od katerih pa je Cejlon udeležbo že odpovedal.

Kairo. — Ko se je ministrski predsednik Nasser s svojo delegacijo vrnil s konference azijskih in afriških dežel, ga je ljudstvo navdušeno pozdravilo. Ob tej priložnosti je imel tudi krajši govor, v katerem je poudaril, da je Egipt na konferenci v Bandungu sporočil svetovni javnosti, da hoče odslej voditi popolnoma nevtralno politiko.

Düsseldorf. — Pravni zastopnik bivšega nemškega admirala Dönitza, Otto Kranzbühler, je prosil sovjetskega poslanika v Nemčiji Puškina, da bi potrdil izpustitev Dönitza iz zapore po njih zločinov Spandau, ker bo 22. maja poteklo deset let, odkar so ga ujele zavezniške sile. Dönitz je bil za Hitlerjem zadnji velenemški kancler in je bil na procesu proti vojni zločincem obsojen na 10 let zapore.

Rim. — Vodja zunanepolitične komisije zahodnonemške krščanskodemokratske stranke Kissinger se je nedavno mudil v Rimu, kjer je skušal prepričati italijanske klerikalne voditelje, naj ne podpro sovjetskega in avstrijskega predloga za nevtralizacijo Avstrije.

Washington. — Ameriški vojaki, ki so se 25. aprila 1945 srečali na Labi s sovjetskimi vojniki, so sprejeli vabilo bivših sovjetskih borcev na prijateljsko srečanje, ki bo 9. maja v Moskvi, kjer bodo prisostvovali tudi proslavi desete obletnice zavezniške zmage v Evropi.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslovansko-italijanska trgovinska zbornica

Na podlagi medsebojnega sporazuma bo 21. maja v Beogradu ustanovna skupščina jugoslovansko-italijanske trgovinske zbornice, katere naloga bo, da bo poglobljala gospodarske odnose med obema deželama. Novi zbornici pripisujejo posebno v Jugoslaviji velik pomen in poudarjajo, da pomeni njena ustanovitev nadaljnje izboljšanje dobrososedskega sožitja Italije in Jugoslavije.

Graški velesejem bo odprt do nedelje

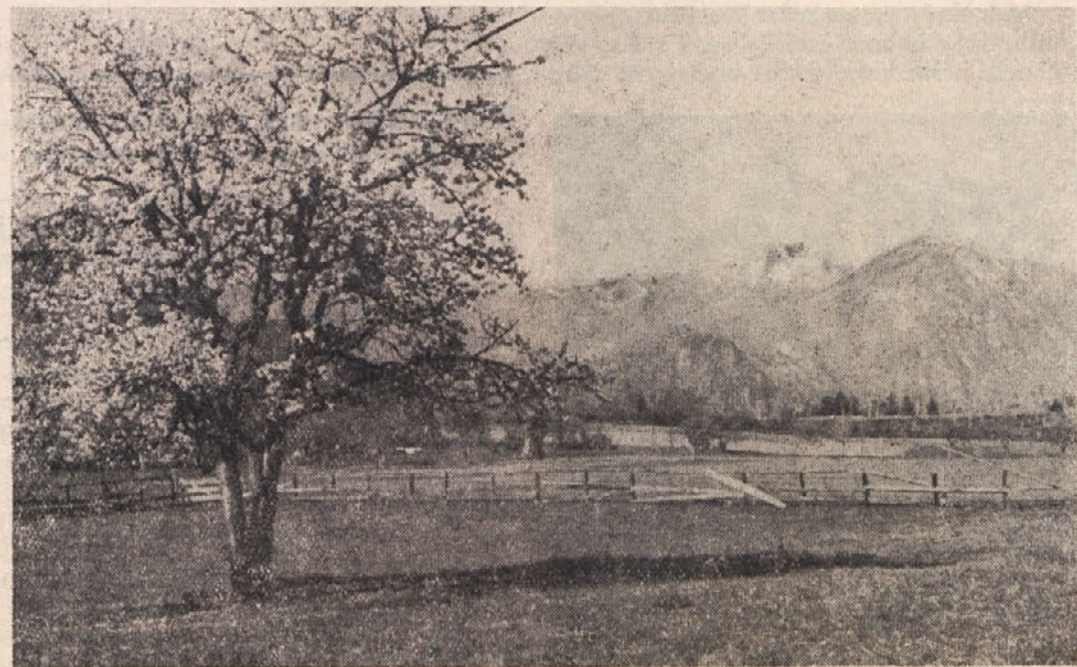
Zadnjo soboto je minister za trgovino dr. Illig odprl letošnji velesejem v Grazu, ki bo odprt do vključno nedelje, 8. maja. Na velesejmu sodeluje okoli 1200 razstavljalcev, od teh dobra četrtina iz inozemstva, in sicer je zastopanih 15 različnih držav, med katerimi zavzemajo prva mesta Nemčija, Italija in Jugoslavija. Velesejem prikazuje pomembne razstave lesa in lesnih izdelkov, elektroindustrije, industrije gradbeniških strojev, poljedelskih strojev in drugih, poleg tega pa tudi posebno razstavo higijene, s katero je prikazano stanje avstrijske industrije medikamentov in zdravniških pripomočkov.

Moj 1. maj v osrčju Podjune

1. maja — na praznik delovnih ljudi — sem se zadnja leta najraje pomešal v živahno vrvenje prazničnega Celovca. Budnica po mestu, povorka delavcev in namoščencev, plapolajoče delavske, republiške in deželne zastave, rdeče okrašeni kolesarji in motociklisti, godbe železni-

preobrazbo življenja in človeške družbe v pravičnejši socialistični red.

In vendar letos 1. maja nisem praznoval v Celovcu. Vse preveč zapeljivo je bilo sončno pomladansko jutro. Čudovita vigrredna narava me je nehote zvalila v svoje cvetoče naročje. Ven iz mesta, ne-

Za 1. maj se je Podjuna odela v cvetje

čarjev, poštnih uslužbencev in celovških komunalnih podjetij, veliko manifestativno zborovanje na prostranem dvorišču deželnega dvorca, nagovor na zbrano množico delovnih ljudi, transparenti s parolami delavskih pravic in zahtev ter gesli demokracije, svobode in miru, slavnostno v zboru zapeta delavska pesem, vse to učinkuje na delovnega človeka in ga še posebno na 1. maj zavestno vključuje v naraščajoče vrste vseh tistih, ki se vsak v svojem poklicu in na svojem delovnem mestu prizadevajo za napredno

Herbert Boeckel razstavlja v svojem rojstnem mestu

V petek, dne 29. aprila 1955, je bila v celovškem »Domu umetnosti« odprta razstava Herberta Boeckla, rojaka iz Celovca. Ob tej priliki mu je izročil mestni župan Peter Graf v imenu mesta zlati častni prstan kot priznanje za uspešno udejstvovanje na področju upodabljanja umetnosti. Obenem je župan razstavo tudi otvoril. Pri slavnosti so bili navzoči številni zastopniki kulturnega, umetniškega in javnega življenja

kam v osrčje Podjune sem si zaželel, v kraje, kjer živi in dela naš marljivi rod.

Z zelenjem, trakovi in pisanim cvetjem okrašeni vlak z napisom »Hoch 1. Mai!« na pročelju dieslove lokomotive je drvel po širni ravnini mimo Grabštanja in čez Dravo pri Tinjah. Ko smo dospeli v Sinčo vas, je ozkotirni »Fikej« še zaspano pihal umazane saje v plavo čistino neba. Nikamor se mu ni mudilo. Potniki smo zaman ugibali, zakaj je med prihodom obeh vlakov, iz Celovca in Pliberka, potrebno več ko polurno postopanje med tračnicami, preden se to starinsko vozilo počasi zaguga proti jugu.

Pa to ni bila edina nevšečnost, ki mi je že navsezgodaj zjutraj nekoliko skalila veselo prvomajsko razpoloženje. Med čakanjem sem opazil, da je imel tudi »Fikej« spredaj med zelenjem pritrtjen napis »Hoch 1. Mai!«. Morda sem postal pozoren na to zaradi tega, ker je visel napis precej poševno. Ali zaradi guganja ali iz malomarnosti pri kinčanju vlaka, niti nisem ugibal. Nehote pa se mi je pri tem porodila misel, zakaj je napis samo v nemškem jeziku? Mar ni ta stranska proga do Železne Kaple speljana po ozemlju skozi kraje, kjer govorijo ljudje v dnevnem življenju v pretežni večini slovensko? Vsililo se mi je vprašanje, mar ni 1. maj tudi borbeni praznik za enako- (Nadaljevanje na 4. strani)

Šola odpira pot v bodočnost

Ni nam potrebno iti tako daleč nazaj v zgodovini šolstva, ko so različne statistike kazale še neprimerno manjše število učencev kot danes. Danes je to število znatno naraslo, kar je nedvomno tudi posledica hitrega razvoja in napredka na vseh področjih, predvsem na področju tehnike in mehanizacije. Velik napredek pa je doživela tudi znanost in medicina. Vedno večja je potreba po sposobnih izobražencih in kvalificiranih delavcih.

Število šol je naraslo. Poleg gimnazij se je povečalo tudi število strokovnih šol. Danes šolanje ni več domena višjih krogov, pač pa je slehernemu dana možnost za nadaljnje izobraževanje, za kar služi cela vrsta najrazličnejših šol. Gimnazija je podlaga nadaljnjemu študiju na visoki šoli, ki daje ljudstvu zdravnike, tehnike in druge visoko sposobne znanstvene delavce. Strokovne šole pa pripravljajo mladino za najrazličnejše poklice, medtem ko so nižje strokovne šole primerne predvsem za tiste, ki iz kakršnih koli vzrokov ne morejo več let študirati.

Starši se vedno bolj zavedajo nalog in dolžnosti, ki jih imajo, zato po možnosti nudijo svojim otrokom čim več, kar je koristno njihovem razvoju, bodisi telesnemu kakor tudi umskemu. Vedno več mladine tudi s podeželja išče nadaljnjo izobrazbo. Velika težava pa je za marsikatero starše v vprašanju, kje bo otrok v času šolanja našel stanovanje in oskrbo, ker se vsled prevelike oddaljenosti od mesta ne more dnevno voziti domov. Tudi to vprašanje se vedno bolj uspešno rešuje in so za mladino ustanovljeni različni domovi, kjer najde poleg pogojev za študiranje tudi vso oskrbo. Tako ima tudi Slovenska prosvetna zveza za slovensko šolsko mladino urejen v Celovcu dijaški dom. Priporočamo, da se čimprej zanimate za sprejem vašega fanta v ta dom in mu tako omogočite ter olajšate šolanje bodisi v gimnaziji ali na kaki strokovni šoli. O sprejemnih izpitih na različnih šolah vas bomo redno obveščali, tako da ne boste zamudili roka.

Ne ustrašite se stroškov, ki nastanejo v zvezi s šolanjem, ker prej ali slej bo tudi ta trud stotero poplačan.

Festival slovenske in jugoslovanske sodobne drame

V okviru desetletnice osvoboditve je organiziralo Mestno gledališče v Celju Festival sodobne slovenske in jugoslovanske drame. Festival se prične jutri in bo trajal do 15. maja. V okviru teh prireditvev bodo v Celju gostovala in poleg domačega Mestnega gledališča nastopila Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane, Gledališče za Slovensko Primorje iz Kopra, Slovensko narodno gledališče iz Maribora, Slovensko narodno gledališče iz Trsta, Mestno gledališče iz Ljubljane in Zagrebško dramsko gledališče. Na sporedu so naslednja odrska dela: Ivan Cankar »Hlapci«, Jože Javoršek »Kriminalna zgodba« (krstna predstava), Miloš Miklen »Dež v pomladni noči« (krstna predstava), Vasja Ocvirk »Tretje ležišče« (krstna predstava), Branko Hofman »Življenje zmaguje« (krstna predstava), Ivan Cankar »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«, Igor Torkar »Pisana žoga« (krstna predstava), Marjan Matkovič »Na koncu poti«.

Festival bo nedvomno ena največjih manifestacij gledališkega življenja v Jugoslaviji in ga nameravajo odslej prirediti vsako leto kot pregled sodobne domače gledališke ustvarjalnosti. Da so take prireditve med slovenskim občinstvom zaželenje, potrjuje dejstvo, da so bile vstopnice za številne predstave razprodane že več tednov vnaprej. Tudi razna

celjska podjetja so pokazala veliko razumevanje in so sklenili prirediti vsakemu nastopajočemu ansamblu poseben sprejem, kjer bodo prejeli sodelujoči umetniki spominska darila.

Za festival je izšla tudi posebna številka gledališkega lista, ki prinaša izjave kulturnih delavcev o sodobni dramatikki ter zgodovinski pregled razvoja slovenskega gledališča.

(Nadaljevanje z 2. strani)

van in tudi zaprt ni bil nikoli v vseh desetih letih prostovoljnega bivanja v Jugoslaviji.

Nekaj časa je Ogris dobival pošto od doma, sam pa je s časom opustil dopisovanje, čeprav so mu Belharjevi prigovarjali, naj piše vsaj svoji materi. Prigovarjali so mu tudi, naj si oskrbi dokumente, da bi lahko rednim potom obiskoval svoje na Koroškem.

Ogrisovi sorodniki in domačini v Plajberku so nam povedali, da je bilo v Slovenjem Plajberku znano, da je bil Ogris med vojno v partizanih in da se po vojni ni maral vrniti domov. Poleti l. 1949 ga je v Trziču obiskal Marko Wieser v družbi s še enim Plajberžanom. Ogris je obema zatrjeval, da se mu v Trziču dopade in da se še ne namerava tako kmalu vrniti domov. Wieserju je naročil, naj posreduje domačim pozdrave, čemur je le-ta rad ustregel. Oba Ogrisova rojaka iz Plajberka sta med svojim obiskom v Trziču odnesla vtis, da se Ogrisu dobro godi in da se noče vrniti tudi zaradi poznanstva z neko tamošnjo vdovo.

Jože Ogris nam je dejal, da bi se bil lahko vsak čas vrnil domov, če bi bil hotel. Nihče mu tega ni branil, nihče ga ni zadrževal. Vendar se je šele lansko jeseni odločil za urejanje potnih in osebnih dokumentov, pri čemer so mu Belharjevi in trziška mestna občina šli radevolje na roko. Izpolnjevali so mu formularje in sestavljali ter na stroj spisovali tozadevne prošnje.

Socialistični plajberški župan nam je dal v vpogled več uradnih dopisov, iz katerih je med drugim tudi razvidno, da je moral Ogris avstrijskim oblastem šele dokazovati, da je avstrijski državljani in da se je avstrijski generalni konzulat v Zagrebu, da bi to preveril in ugotovil, obrnil na zunanje ministrstvo na Dunaju, to pa na Ogrisovo domovinsko občino. Tako je prišel končno do potnega lista, iz katerega smo razbrali, da je dobil jugoslovansko vizo za izpotovanje z veljavnostjo od

ter tiska. Rektor dunajske Akademije za upodabljanje umetnosti, profesor dr. Eigenberger, se je mestu zahvalil za častitev Boeckla, ki deluje tudi kot redni profesor na akademiji.

Boeckl je lani praznoval 60-letnico. Razstavljal je že v Bruslju, Parizu, Rimu, Zürichu, Münchenu in v Benetkah. S tem si je pridobil slavo ne samo v Avstriji pač pa tudi v svetu.

Boeckel živi s časom. To pride do izraza v njegovi umetnosti, ki jasno kaže prehod iz današnje razrvanosti, duševne razbitosti v novo umetnost. Temeljite spremembe v svetu nujno izzovejo tudi nov način izražanja in tolmačenja umetnika, ki je globoko soudeležen pri težavah današnjega časa. Naloga umetnika je, da pridobi umetnosti, ki je danes nekako iztirila in zgubila trdno podlago, zopet novo trdnost. Boeckel se tega dobro zaveda in v tej smeri tudi vsa leta dela.

Razstava vsebuje vsega skupaj 77 del, po večini starejšega datuma. Umetnik je

Laž že tepe lažnike

17. decembra 1954 do 17. marca 1955, ki pa jo je Ogris pustil zapasti, ker se je glede vrnitve na Koroško medtem premislil. Šele drugo

Pogled s štine na Počen in plajberško kotlino

vizo z veljavnostjo od 23. marca 1955 do 23. aprila 1955 je končno dva dni pred njenim ponovnim potekom izkoristil za povratek. Pred tem pa je od avstrijskega konzulata v Zagrebu pismeno želel izstavitev takšnih potnih dokumentov, s katerimi bi lahko obiskal

mater in se, če bi želel, spet vrnil nazaj v Trzič. Na naše tozadevno vprašanje nam je odgovoril, da bo gotovo še kdaj šel v Trzič na obisk, ko se bo doma nekoliko ustalil.

To so dejstva, ki smo jih zvedeli z vestnim poizvedovanjem od Ogrisa samega ob navzočnosti slovenjeplajberškega župana ter pri sorodnikih in rojakih v Slovenjem Plajberku. Isto bi bili lahko storili tudi pisci, prepisovalci in potvarjalci resnice tudi pri Volkszeitung, Neue Zeit, Volkswille, Salzburger Nachrichten in drugih uradnih tiskovnih avstrijskih, če bi bili hoteli pisati resnico. Iz hujšakških egiptov pa so se raje odločili za izmišljanje divjih bajk in medsebojno prepisovanje in razpihovanje laži, da bi ob desetletnici osvoboditve in zmage nad nacizmom oblatili sosedno Jugoslavijo in za prvomajsko slavo zbegali prebivalstvo naših krajev, ki je prispevalo v povezavi z osvobodilno partizansko borbo velik delež v odporu proti fašističnemu nasilju.

Ko je zadnjič naš list že na kratko ovrigel izmišljotino o Jožetu Ogrisu in ko je pozneje celo Kleine Zeitung, ki sicer ne skuša skrivati svoje mržnje do socialistične Jugoslavije, osramotila lažnive pisce z objektivnim poročanjem, je bila možnost za pravočasno popravilo storjene krivice. Dočim so drugi listi vsaj prizadeto utihnili, so se pa gotovi protisocialistični elementi v uredništvu Neue Zeit postavili na značilno stališče, da bi morala Jugoslavija z uradnimi izjavami popravljati njihove zlonamerne in hujšakške laži. Ne vemo, ali se bo Jugoslaviji zdelo vredno reagirati na takšno izzivalno predrznost. Slišimo pa, in to nas veseli, da bodo morali hujšakši in vsi tisti, ki so si v tej zvezi umazali prste, na temelju tiskovnega zakona preklatici, kar so lažnivega in obrekovalnega napisali in da se bodo morali zagovarjati pred sodiščem zaradi prekrška avstrijskih kazenskih zakonov. Upajmo, da jih bo vsaj to spametovalo in streznilo.

Zbirka evropskih pesmi

V Nemčiji je pred nedavnim izšla zbirka pesmi evropskih narodov. Naslov knjige je »Tisočero ust — Evropske balade, romance in pesmi«, prinaša pa poleg pesmi slovanskih narodov še dela Fincev, Litvancev, Madžarov, Romunov, Grkov, Francozov, Italijanov, Nemcev, Angležev, Ircev in Špancev. Zanimivo, da so v tej zbirki številčno posebno močno zastopani slovanski narodi, katerih pesmi so izšle poleg v omenjeni knjigi tudi še v posebni izdaji. Jugoslovanski pesniki so v knjigi zastopani s trinajstimi pesmimi.

Pesmi za knjigo je izbral in uredil folklorist in književnik Wolfgang Kasack.

KOLEDAR

Petek, 6. maj: Janez
Sobota, 7. maj: Stanislav
Nedelja, 8. maj: Mihael
Ponedeljek, 9. maj: Gregor
Torek, 10. maj: Antonin
Sreda, 11. maj: Frančišek
Četrtek, 12. maj: Pankracij

Bilčovs

Meseca februarja tega leta je minilo eno leto, ko je v naši fari zadnjič umrl moški. Od tega časa naprej si je bela žena izbirala za svojo žetev med nami izključno ženski spol. Komaj je utihnil žalni glas zvonov podružnice v Veljni vasi, ko smo spremljali rajno Brodnikovo mater na zadnji poti, že je zapel zvon iz bilčovskega stolpa in naznanjal tužno sporočilo, da je zapustila svojo drago družino mati Marjana Kropivnik.

Dolge mesece je bolehal in končno jo je bolezen priklenila na bolniško posteljo, iz katere jo je rešila smrt. Tako je sledila svojemu možu Valentinu Kropivniku, poleg katerega smo jo 26. 4. položili k zadnjemu počitku. Velika udeležba pri pogrebu je pričala, da je bila rajna mati od vseh spoštovana in cenjena. Kot zadnji pozdrav ji je naš pevski zbor zapel lepe žalostinke.

Rajna je bila rojena v hribih blizu Cerkena na Goriškem. Leta 1910 se je s svojimi starši preselila v našo občino, kjer je njen oče kupil pd. Šmonovo hišo v Veljni vasi. V mladih letih že je šla v službo in slovela kot pridna in delavna dekla. Ko se je potem poročila z Valentinom Kropivnikom, sta si skupno postavila za svoj življenjski cilj, da si sežidata lasten dom. In res je bil ta cilj dosežen po pridnosti in skrbilivi preudarnosti obeh. Zdaj sta po dopolnjenem delu morala k večnemu počitku, plod njunega prizadevanja pa sta prepustila svojim štirim otrokom. V njunem lepem domu je vedno bilo dovolj prostora tudi za številne sestanke in posvetovanja naših narodnih organizacij, za kar naj bo obema tudi tukaj izrečena najpristršejša zahvala.

Ko izrekamo zaostalim naše iskreno sožalje, izražamo tudi željo, naj bi duh staršev živel dalje v otrocih ter jih krepil in družil v bratski družinski ljubezni, kar bo najlepši živi spomenik vrlim nepozabnim staršem.

Po naši zemlji

Maloščani ponovno gostovali na Brnci

Igralci Slovenskega prosvetnega društva iz Maloš so na Brnci že drugič z velikim uspehom odigrali veseloigro »Pričarani ženin« in zopet je bila dvorana napolnjena do zadnjega sedeža. Izgleda, da bi lahko še ponovno igrali in še ne bi zadovoljili vseh, ki bi si jo radi ogledali. To pa je obenem tudi dokaz, da so izbrali odlično igro in jo odigrali res dovršeno, tokrat že tretjič, prvič v Ločah, kjer prav tako ni manjkalo aplavza in o čem smo že prej poročali, drugič in zdaj pa na Brnci odnosno v Zmotičah pri Prangarju.

Veseli nas vse, da žanjejo tako lepe uspehe in s tem zadostne za dolgotrajni trud pri učenju in za posrečeno izvajanje. Želimo in upamo, da bodo v najkrajšem času razveselili s svojo izvrstno igro tudi druga društva in kraje, kjer je kulturno življenje že več ali manj zgubilo potrebni

dobrodošli vsem ljubiteljem slovenske ljudske prosvete.

Želimo jim pri tem največ uspeha v njihovo in občo korist!

Bajtiše — Sele

Pod vodstvom župana Ogrisa se je nedavno zglasila pri namestniku deželnega glavarja Krassnigu delegacija selske občine ter ga prosila, da bi podprl prošnjo občine po razširitvi ceste med Bajtišami in Selami, ker bi s tem mnogo olajšali odstranjevanje snega na tem odseku ceste. Namestnik deželnega glavarja je spremljal delegacijo k pristojnemu referentu deželne vlade deželnemu svetniku dr. Karischu, kateri je Selanom obljubil, da bo skušal doseči predčasno izplačilo šil. 100.000, ki so namenjeni za izvedbo tega dela.

Rebrca — Miklavčevo

Na progi med Rebrco in Miklavčevem je v nedeljo iztiril tovorni vlak. Trije vagoni so skočili iz tračnic. Pri tej nesreči je

padel en vagon čez tri metre visoki nasip v strugo Bele. Ostala dva vagona sta ostala prevrnjena ob tiru. K sreči ni bil noben človek poškodovan. Da bi promet ne bil predolgo oviran, so takoj pričeli z delom in odstranili prevrnjene vagonce.

Poreče

V nedeljo popoldan je prišlo nenadoma do gozdnega požara, ki so ga verjetno povzročile iskre iz lokomotive. Zajel je okoli 1000 kvadratnih metrov gozda. Da se požar ni razširil na sosednji visoki gozd, se je zahvaliti le hitremu delovanju

ŽGANE PIJAČE? — PELIKANI

požarne brambe iz Poreč. Vodovodne cevi so morali napeljati preko Tržaške ceste in je bil promet za okoli dve in pol uri oviran.

Hranilnica in posojilnica Št. Janž v Rožu vabi

svoje člane na redni letni občni zbor, ki bo z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 15. 5. 1955 ob 15. uri v združni pisarni v Št. Janžu v Rožu.

Ce ob določenem času občni zbor ne bi bil sklepčen, se bo pričel pol ure pozneje drugi občni zbor, ki po sklepčen ne glede na število navzočih članov in zastopanih deležev.

Florijan Lapaš l.r.
predsednik

Naši akademiki se živo zanimajo za domača vprašanja

V petek, dne 29. aprila 1955, se je predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter odzval povabilu Kluba koroških akademikov na Dunaju. V živahnem družabnem razgovoru jim je tolmačil pomen nove centralne organizacije ter jim govoril o njenih ciljih in nalogah. Poleg tega pa je predsednik odgovarjal še na številna druga vprašanja, ki zadevajo naše ljudstvo na Koroškem ter pojasnjeval mladim intelektualcem različne nejasnosti.

be za napredek v velikovškem okraju in drug drugemu očitajo in podtikajo gospodarsko zapostavljanje, tu pa je sramota na dlani, vsa osrednja Podjuna jo dnevno občuti, a ni koga, ki bi jo končno že spravil iz sveta. Mar je res vedno v veljavi naziranje, da je za slovenske kraje najslabše še vedno dovolj dobro in da so davčni prispevki tega ozemlja bolj koristno naloženi v severnejših predelih dežele? Na prvomajskem izletu se skoro nismogel ubraniti tega vtisa.

Še več podobnih razmišljanj bi se mi bilo nanizalo, če ne bi bil »Fikej« le pripisal. Lokomotiva ga je privlekla ritenski in je bil poševno pritrjeni napis »Hoch 1. Mai!« z zelenjem in cvetjem vred stisnjen ob prvi vagonček, ko da bi bil praznik delovnih ljudi že sredi popoldneva pri kraju. Tako smo odropotali počasi do Sinče vasi.

Do prihoda vlaka iz Pliberka spet polurno čakanje. Zakaj ta ureditev, je težko dognati; morda zato, da se v bližnji gostilni popije nekaj več steklenic piva, da čas hitreje mine. Tudi od tega ima kdo koristi. Vsekakor mi je padlo v oči, da je gostilniško poslopje na novo pozidano iz solidne opeke, postaje ob ozkotirni železnici pa so ostale — borne lesene kolibe.

Pliberški vlak je privozil brez cvetja in trakov. Tudi napisa »Hoch 1. Mai!« ni več imel. Pa menda ne na ljubo tistim par eksemplarjem v Pliberku, ki rovari-jo proti dvojezičnemu šolstvu in ki jim je 1. maj zasovražen, ker oznanja pravice delovnih ljudi, demokracijo in enakopravnost.

Kmet zemljo obrača, da trud mu poplača

Mož 1. maj v osrčju Podjune

(Nadaljevanje s 3. strani)

pravnost vseh delovnih ljudi in mar ga ne bi praznovali naši delavci in delovni kmetje v teh krajih še bolj slovesno, če bi prišel med nje tudi v njihovem jeziku? Samo tri kratke besedice »Živel 1. maj!« v našem jeziku poleg jezika nemško govorečih sodeželanov, pa bi imel naš človek občutek, da enakopravnost ni čisto prazna beseda.

V Žitari vasi sem z družino izstopil. Obhodili smo vas za vasjo, naselje za naseljem. Mimo Banje vasi, skozi Tihojo, Poljano, Staro vas, Breznico in Kršno vas smo se povzpeli še na strmo Rozalijo, občudovali pisano panoramo prostrane Podjune, ki se je kopala v pomladanskem soncu, ter preko Ženeka zaokrožili naš

vili, smo naleteli na prijazno slovensko besedo. In vendar sem vsó dolgo pot zaman iskal na uradnih označbah teh krajev njihova domača slovenska imena, čeprav jih ljudstvo uporablja že nad tisoč let. Če se ne bi bil ustavljal z ljudmi in z njimi govoril, bi bil nujno odnesel vtis, da hodim skozi kraje, kjer je doma samo nemščina. Celo pri Rozaliji, visoko na gori, kjer daleč naokoli nihče ne govori drugače, kakor svoje od prednikov podedovano slovensko narečje, nima slovenski jezik domovinske pravice. Na starodavni lipi poleg cerkvice je pritrjena uradna tabla z napisom, ki ga razumejo samo nemščine veščiji ljudje, da je drevo pod spomeniško zaščito. Mar ne bi bilo lepo in pravično, če bi tudi jezik teh krajev zaščitili in mu dali javno veljavo?

V Goselno vas smo prišli na povratku nekoliko pre zgodaj na vlak, nekoliko pa se je »Fikej« na poti iz Zelezne Kaple predolgo obiral. Bilo je torej časa na pretek, da sem si lahko temeljito ogledal »postajo«.

Primitivna lesena koliba z vegastimi vrati — morda izvira še iz časov, ko so to progo gradili — že od zunaj ni posebno vabljiva. Podobna je prej hlevčku za pujske, kakor pa postajališču za potnike. V njeni notranjosti pa se najbrž niti štirinožni ščetinarji ne bi preveč dobro počutili. Del prostornine, ki meri komaj štiri metre v dolžino in tri metre v širi-

no, zavzemajo zaprašene deske klopi. Človeku se gabi, da bi se vsedel. Vrata in stene so vse posvinjane z napisi in packami, da se čakajočemu potniku želodec obrača in se pošteno zjezi spričo tolike malomarnosti odgovornih železniških organov, ki brezdelno trpijo dolgoletno nesnago. Za drugo polovico dvajsetega stoletja je ta »postaja« vsekakor pravi kulturni škandal. Lahko rečem, da sem prepotoval po železnici že precej dežel, vendar še nisem kje videl kaj takega.

Sploh so postaje med Sinčo vasjo in Zelezno Kaplo poglavje za sebe, in to žalostno poglavje, ki zasluži nekaj resnih kritičnih pripomb. Železniška uprava se drugod na Koroškem trudi olupšati postajna poslopja, da dobe sodobno, ponekod celo preveč razkošno lice. Tu pa skozi desetletja neverjetna zanemarjenost. Na vsej progi — v Dobrli vasi, Goselni vasi in Žitari vasi — same lesene kolibe, kakor v kakšni kolonialni deželi. Samo na Miklavčevem je zidana postaja. Vse skupaj je otipljiv odraz čudne miselnosti preteklih desetletij, da je za veleposestnika treba pač bolj poskrbeti kakor pa za delovno kmečko in delavsko rajo, zlasti če je vrh vsega po jeziku slovenska. Danes pa živimo vendar že v drugi dobi in bi bil čas, da se tudi v teh krajih uveljavijo načela in pogledi, ki so drugod na Koroškem že sami po sebi umevni. Pa se eni in drugi trkajo na prsa, kako skr-

Sramotni simbol zapostavljanja naših krajev

izlet od Goselne vasi. Povsod smo se spotoma, čeprav nepoznani, pozdravljali z domačini, spregovorili z njimi kakšno besedo, povpraševali za pot in za imena vasi in naselij. S komerkoli smo se usta-

V Celovcu so še plapolale zastave, ko sem izstopil. Da ne bi bil dan tako lep in narava tako čudovita v svoji sveži in dehteči pomladanski obleki, bi bil nemara obžaloval, da nisem ostal v mestu. Prihranil bi si bil grenke občutke, neskladne s praznovanjem 1. maja. Pa mi vseeno ni žal lepega izleta. Dal mi je svežine, sonca in zraka, pa tudi pobudo, da sem zapisal teh nekaj bežnih doživetij in vtisov. Nedostatk, ki sem jih videl, bi se dali zlahka odpraviti, treba bi bilo le nekoliko dobre volje in razumevanja tudi za potrebe naših krajev in delovnih ljudi, ki hočejo živeti tod enakopravni in brez zapostavljanja.

—so.

Nedosegljivo žveplo na White Islandu

V naslednjih vrsticah nekaj o White Islandu in o brezuspešnih poizkusih, da bi ljudje izkoristili tamošnje zaloge žvepla. White Island pomeni po naše »Beli otok«.

White Island pravzaprav ni pravi otok in tudi bel ni. Je le vulkanski krater, ki se dviga iz globokega morja nad morsko gladino. Leži nekako 43 km od Severnega otoka Nove Zelandije. Ime mu je dal že kapitan COOK v 18. stol., ko je jadral po ondrotnih vodah. Iz vulkanskega žrela se nenehno vzdigujejo oblaki bele pare in dima, včasih tudi 12.000 m visoko. Vsled tega ga imenujejo tudi »White Island« ali po naše »Beli otok«. Drugače pa je otok rumene barve in poraščen s temnozelenim drevjem, ki mu pravijo Maori pohutukawa.

Na »Belem otoku« razpadejo močne vrvi v prah, jekleni predmeti pa kaj hitro zarjave. Tamkaj je tudi polno toplih vrečev. Iz njih izvira topla, ponekod celo vrela voda. Ozračje je nasičeno z najrazličnejšimi plini, včasih tako vročimi, da raztope termometre, s katerimi skušajo znanstveniki meriti temperaturo.

Nihče ne živi na »Belem otoku«! Otok je dolg 1.200 m, širok pa je 40 m. Ponekod se dviga 275 m nad morsko gladino. V preteklosti so večkrat poizkušali, da bi izkoristili tamošnje ogromne zaloge žvepla. Prvič, 1885. leta niso uspeli. De-

lavci so se bali, da bi se katastrofalni izbruh vulkana Tarawera na Novi Zelandiji razširil tudi na White Island.

Drugič, leta 1913. prav tako niso uspeli. Ta drugi poizkus je z denarjem podprla neka kanadska tvrdka. Na White Island je poslala deset delavcev. Vseh deset pa je septembra leta 1914. zasula lava vulkanskega izbruha. Nesrečo je odkril Mao-

rec, ki je teden dni pozneje, tako kot običajno pripeljal s čolnom delavcem hrano.

Zadnjikrat so poskušali tako izkoristiti žveplo na Belem otoku leta 1920. Tudi takrat se jim ni posrečilo. Tako je White Island še vedno popolnoma zapuščen, če ne računamo znanstvenih odprav in pa ribičev, ki se od časa do časa zadržujejo tod.

Morje in soli, ki jih vsebuje

Že davno preden je bilo na zemlji prvo živo bitje, je velik del površine pokrivala voda. Ta je bila drugačna kakor danes, ne samo po globini in obširnosti, temveč tudi po sestavi in temperaturi. Pramorje je pod vplivom vroče podlage neprestano kipel in je bilo plitko, kalno, vroče in nestalno.

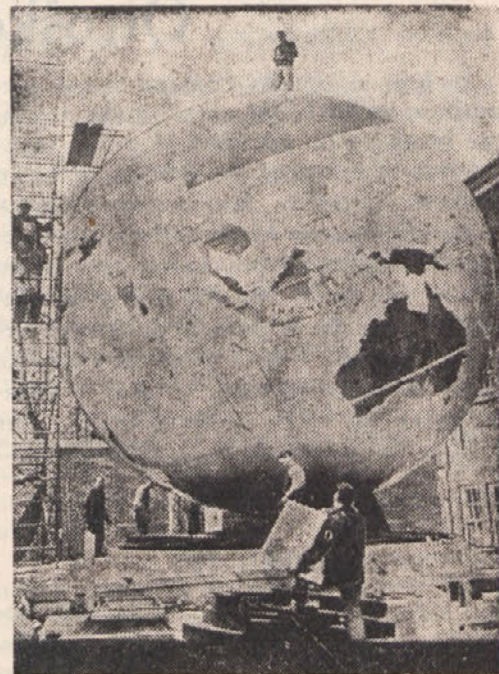
Morje se po slanosti bistveno loči od vseh celinskih voda. Odkod je v morski vodi toliko soli? O tem sta dve teoriji. Po prvi naj bi sol nanesele v morje reke s celine, kjer kamenje neprestano razpada. Kamenje je prišlo na zemeljsko površje z izbruhi vulkanov, ki jih je bilo v starejši zemeljski dobi mnogo. Nekateri raziskovalci so izračunali, koliko časa bi bilo potrebno, da deževnica izpere kamenje in odnese soli v morje, pri tem pa so našli številko 100 milijonov let. To pa ne drži, ker so našli v morju kamenje, ki kaže sledove prvih morskih organizmov in to kamenje je mnogo starejše, torej so bili oceani slani že davno prej.

Druga teorija predpostavlja, da je treba spojino NaCl, natrija in klora, raziskovati ločeno. (NaCl = to je kemična formula pa kuhinjsko sol). Izvor natrija in klora je različen! Oba sta proizvod vulkanskega procesa in sta prišla iz notranjosti Zemlje — klor v plinastem stanju, natrij pa v kamenju magme zapleten med atome drugih elementov, odko-

der ga je deževnica izprala in odnašala v morje po rekah vse do današnjih dni. Natrij, ki prihaja s tekočimi vodami v morje, je pogosto v taki kemični spojini, da jo solna kislina razkroji in natrij se potem spoji s klorom v natrijev klorid ali sol, ki daje morski vodi (poleg drugih — magnezijevih soli itd.), tako slan okus.

Morska voda je zato danes tista, iz katere v solarnah pridobivajo sol. Stroški za dovajanje vode v solarne so nizki, posebnost tam, kjer morska voda sama doteka. Sonce in veter brezplačno koncentrirata morsko vodo, kar je bistvenega pomena za pridobivanje soli. Zaradi tega je proizvodnja soli v morskih solarnah cenejša od proizvodnje s pomočjo izpa-

Velikanski globus...

... ki ima premer 9 metrov, so postavili pred Babsonovo trgovsko visoko šolo v Wellestleyu (ZDA). Površina globusa je sestavljena iz 500 plošč, ki jih je možno izmenjati. (AND)

revanja s toploto izgorevajočega premoga. Proizvodnja soli v morskih solarnah je cenejša tudi od tiste v solnih rudnikih, če plasti niso debele, če so globoko pod zemljo ali pa pomešane z drugimi plastmi.

Bele mravlje

Victor Harris, znanstvenik angleškega Prirodoslovno-zgodovinskega muzeja proučuje termite, katerim pravijo tudi bele mravlje. O življenju teh je tudi predaval in pri tem povedal marsikaj zanimivega:

»Bele mravlje so izredno zanimive žuželke. Žive v skupinah, ki jih sestavljajo delavke, vojaki in samice, ki skrbijo za nov zarod. Največje skupno gnezdo, ki sem ga videl, je bilo v Severni Rodéziji. V višini je merilo celih 6 m, v premeru pa jih je imelo najmanj 12 m. Pomislimo — kakšna gnezda grade majhne, popolnoma slepe žuželke in sicer iz grudic zemlje in blata. No, v sredini take gomile je kamrica in v njej živi »kraljica« s svojo slabšo polovico. Tu v popolni temi zleže samica vsako minuto, podnevi in ponoči, poleti in pozimi, iz leta v leto, po trideset jajčec. Medtem pa je samec nenehno poleg nje, kar je med žužlkami prav poseben primir »zakonske zvestobe«, posebnost če se spomnimo usode trovov pri čebelah, ali pa na usodo samecev pri nekaterih pajkih, ki jih samice po nekaj medenih tednih takorekoč požoro.

Termiti se hranijo z lesom in zato se človek tako bojuje proti njim. Če bele mravlje napadejo hišo, potem v njej od lesenih delov ne ostane dosti.«

Elektronika nas preseneča

Iz dneva v dan se na področju znanosti in tehnike dogodi mnogo zanimivega, kar nas včasih kar preseneča. Presenetljive učinke so dosegli na primer v nekem kalifornijskem elektronskem raziskovalnem inštitutu z robotom ali umetnim človekom, ki so ga izdelali v laboratorijih. Da je lahko nastal robot s takšnimi sposobnostmi, se ima predvsem zahvaliti hitremu razvoju tehnike v zadnjem času. Robota so izdelali iz starih letalskih delov. Ima pa neverjetne sposobnosti. Sam lahko napravi lesen zaboj od prvega do zadnjega dela. Pa tudi žeblice sam zabije.

Ve ravnanja s kladivom in nič manj s kleščami in svedrom. Seveda zna tudi govoriti. Postavljati zna prav zanimiva vprašanja, ki jih ni kos vsak razumeti in nanje odgovarjati. Pri tem pa obrača oči kot najbolj ubogljiv otrok. Možno zelo dobro igra tudi šah! —

Da, vse to zmore umetno izdelani elektronski mož. Razumljivo pa je, da je tudi ta umetni človek, robot, le orodje, ker deluje le takrat, ko ga upravlja človek, ki ga je izumil. Brez človekove pomoči je robot mrtev stroj, kot toliko drugih strojev, ki jih je izdelala človeška roka.

BURJA

Prve dni januarja 1889 je zagrabila huda burja osem praznih tovornih vagonov, jih med Mejo in Plasom odtrgala od lokomotive ter jih pognala po visokem nasipu, da so se zdrobili kot škatlice vžigalic. Burja pustoši pozimi na jadranski obali in uniči vse, kar more. S hiš odnaša strehe, ruje drevje in podira ljudi. Kaj je pravzaprav burja in kako nastane?

Burja je suh, mrzel zimski veter, ki se

spušča z Dinarskih planin proti Jadranu in ponekod silovito udarja, nastane pa zaradi velikih temperaturnih razlik med hladno kopnino in sorazmerno toplim morjem. Povprečno piha burja s hitrostjo 60 do 120 kilometrov na uro, posamezni sunki pa so še znatno močnejši. Najhujša je tam, kjer se dvigajo nad obalo vsaj 600 metrov visoki planinski grebeni, ki so oddaljeni od morja kake 4 kilometre, in pa tam, kjer se raztezajo v smeri vetra podolžne doline. Lahko pa se sprevrže v pravi orkanski vihar, ki znatno zavre ves obalni promet.

Posebno močna je burja od Zadra do Reke, v okolici Dubrovnika in od Boke Kotorske do Ulcinja, največ škoda pa napravi v Kvarnerskem zalivu, v Senju, Šibeniku in Gružu. Ljudje iz Hrvatskega Primorja napovedujejo moč bližnje burje po tem, kateri izmed okoliških hribov so se zavili v oblake.

*

V RAZTRESENOSTI

Profesor roparju, ki mu je vzel suknjo: »Ali ne dobim nobene garderobne številke?«

Ivan Potrč:

11

NA KMETIH

S tako zmešnjavo v glavi sem zaspal, kmalu ali šele proti jutru, kaj vem; prebudil sem se, ko je bil visok dan; pravzaprav me je zbudilo sonce, sijalo je skozi odprtino za metanje sena na strehi scele name. Tako pri kraju se še nisem ulegel, dvakrat bi se obrnil in bi zletel s hrama; rahla zona me je obletela, vendar se nisem potegnil nazaj; samo na lakot sem se oprl, da me ni več ščemelo v oči. Vse se mi je mešalo, ko da sploh nisem spal; tako sem prvi trenutek tudi mislil, ali pa met in sonce, visoko nad orehom za studencem, sta me prepričala, da sem trdo zadremal.

Prisluhnil sem, da bi zaslišal živino pod sabo, toda v hlevu je bilo vse tiho, samo nekdo je zaloputnil z vrati od gornje kleti in odšel po pocjah v hišo, kajti dverca so zacvilila in zaslišal se je zapah; koraki so bili počasni, ko premišljeni, očitno, da Štrafelovi. Zdrnil sem se, da me ne bi zagledal, in se, čeprav je bil že v hiši, naglo potegnil od kraja, globlje na hram; bilo je, da bi se Štrafele, tega steklača, iznenada zbal; kakor da bi se sploh

vseh bal, tudi žensk. Kako da me ni nobena dvignila?

Še ta trenutek, preden je splahnel strah zaradi domačih, so spomini na noč znova živo in z vsi silo oživel, da sem nehot pogledal na dlan prave roke, tiste roke, ki mi jo je ženska zanesla za rokavce, da sem še zdaj, zjutraj, začutil na dlani mehko okroglinjo in trdino in izmed prstov, ki se mi je vležala v roko, in se še enkrat zagledal v dlan. »Nabožaj se jih, nabožaj se jih...« sem si ponavljal besede z glasom in s strastjo, kakor jih je izgovarjala ona... Videla sem te, kako si me požiral. Česala sem se, vse sem videla! Poglej ga, kak bikič! Zdaj si moj... zdaj boš moj! Moj, moj, moj...! Ne samo dlani, vse telo jo je znova občutilo. Vse na meni je bilo razboleno od same in tako nenadno razgorele strasti.

Kajpa, motila me je misel na jetičnika in kako premišljeno je vse napeljala. Da je toliko starejša — zame pravzaprav stara, lahko bi mi bila mati! — me to jutro ni trpilo. Čutil sem, kako sem puniglavo zadovoljen sam s sabo, da sem bil enkrat z žensko, čeprav me je vse to, kar se je dogodilo, tudi grozilo; a ta groza je bila sladka, toliko sem si obetal. Samo na eno nisem hotel pomisliti, kako bom stopil pred njo, pred katerega koli od Toplekovi, pred starega ali pred dekleti, da, tudi pred Tuniko — a kámenščnice, te so

bile kakor zbrisane, ko roso jih je pobralo.

Ko roso jih je pobralo, dà, ne da bi vedel, kdaj!

Po pocjah so se znova oglasili premišljeni koraki in obstali. Štrafela je zaklical v presledkih, ko da bi sapo lovil.

»Olga! Domov priženi! Gremo v praho.«

Odšel je po pocjah, mimo hleva, se gotovo zagledal vanj, kajti obstal je — »Mene išče!« me je spreletelo — nekaj zamomljal in odšel v kolarnico, kjer je začel metati za oranje na voz, ne da bi prenehaj momljati. Zbal sem se, da bo primomljaj na hram.

Sploh so mi iznenada postali vsi odveč, vseh sem se zbal ali kaj, pred nobenim se ne bi hotel prikazati. Strašno sem se zaležal. S paše so gonili.

Pristopicala je živina, zaslišal sem Olgo — ta je pasla — in njeno švrckanje. Štrafela je dvignil jarem in odrožljajal z njim h koritu.

»Prekleti junci!« je klel in jih suval, ko je natikal jarem, »niste imeli v grabi vode? Olga, vzemi si južino, brž, greva prašit!«

Tak, Štrafela je začel na veliko kmetovati in gospodariti; to mi ni bilo prav nič po volji. Ta steklač na domačiji — jaz pa pri Toplekovih! Že sem se oprl na obe roki, da bi se dvignil, ko sem zaslišal

glasno Olgino godrnjanje. Ona da je tako že pasla, zakaj bi zdaj še gonila.

»Samo jaz...« Ko da smo same ženske pri hiši...«

Zatem takoj odrezav Maričin glas — tudi ta se je od nekod vzela.

»Kaj pa ona zduha? Se še ni skopala?«

»Ali je doma,« je povprašala Olga.

»Doma, če se ni že kam zavlekel.«

»Kam? Ta, kam, to je bilo k Toplekovim.«

»Smrči in leži, raztegnjen ko krapavca!«

Se pravi, da je ta Marica, ta trmoglavka, videla, a me ni sunila, da bi se prebudil; se pravi, da sem spal, celo smrčal.

Štrafela je preklel svet, po vsej priliki skozi stisnjene zobe, a preklel ga je zaradi juncev, teh »prekletih Hedlačev«, kar je kazalo, da je bil sinoči pijan in da mu zdaj ni dišalo oranje, ali pa tudi, da se je sporekel z materjo ali s svojo Lizo.

Olga in Marica, ti dve sta se vnaprej tiše pomenkovali, ko da bi se bali, da sem na hramu in da ju poslušam; slišal sem ju, kako sta šušljali in ju kar videl, kako pozijavata v hram.

»Naj on goni,« je dejala z jezo Olga. »Si čula?«

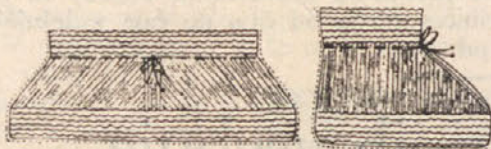
»Zbudi si ga!« je rekla Marica.

Tak, po mene bosta prišli. Napeto sem prisluhnil, toda korakov nisem zaslišal, ne po gumni ne po lestvi; pač pa sem slišal, kako je Marica šušljajoče nadaljevala:

Otroške copatke

Ta kroj za otroške copatke je zelo preprost, zato jih lahko naredi vsaka mama. Naslanjamo potrebno število zank; pri tem se ravnamo po debelini volne in velikosti copatke, ki jo potrebujemo. Nato pletemo po obeh straneh same desne, da dobimo na pravi strani eno vrsto desnih eno levih. Pletemo z dvema iglama. Za copatke za polletnega otroka pletemo približno 3 do 4 centimetre visoko. Nato začnemo snemati, in sicer v sredi- ni; snemamo vsako drugo vrsto, in sicer

po dve zanki hkrati; med snetima zanka- ma pa vedno spletemo po dve zanki. Ko snemamo, pletemo tako, da imamo na pravi strani same desne. Snemamo toliko časa, da dobimo širino, ki naj jo ima co-

patka v gležnju. Bolje je, da je malo širša kakor pa preozka. Ko nehamo snemati, naredimo v vsej širini nekaj luknjic, nato pletemo dalje vzorec, s katerim smo copatko začeli, to je same desne, sem in tja. Luknjice delamo tako, da eno ovijemo, dve pa hkrati pletemo desno, nato zopet eno ovito in dve desni skupaj itd. Copatko sešijemo, skvačkamo še trake, jih napeljemo skozi luknjice in copatka je narejena.

Zdravilne rastline

Božji les

Božji les, bodika, bodičje, božje drevesce, črnc, črnika, božjako- vina, svib, ru- si konj (Stech- palme) je do 10 cm visok grm ali drevo, z močno vej- natim deblom, s spremenjal- nimi, usnjati- mi, jajčastimi, temnozeleni- mi, zgoraj se svetlečimi, spodaj svetlejšimi, vednozeleni- mi, po robu valovitimi in trnasto nazob- čanimi listi ter rdečkastobelimi, v pako- bulih združenimi cveti in rdečimi, okro- glimi, kot grah debelimi jagodami.

Rastlina cveti od maja do junija. Ra- ste po gozdovih, gorskih pašnikih, pa tu- di po vrtovih. Liste nabiramo v maju. Ponekod nabirajo tudi jagode v juliju in lub vse leto.

Božji les vsebuje v listih čreslovino in poleg drugih snovi tudi neko grenko snov, ki do danes še ni raziskana. Zmanj- šuje vročino, žene na vodo in teši krče.

Zaradi tega ga že od nekdaj uporabljajo kot zdravilo pri mrzlici, kašlju, bron- hialnem katarju, začetni pljučnici, dalje pri driski, slabi prebavi, koliki, revmi, protinu in kamnih v mehurju.

Za zdravilo moremo pripraviti iz po- sušenih listov čaj in sicer ga vzamemo ščepec ali 5 do 10 gr na skodelico vode. Bolniku ga damo en- do dvakrat dnevno po eno skodelico. Jagode pa uporabljajmo za zdravilo le, kadar in kakor pred- piše zdravnik, ker so strupene ter po- vzročajo bruhanje in drisko. Prav tako naj se uporablja tudi sirup iz jagod.

»Če ga niso znova zvabile?«
Marica se je na kratko zasmejala.
»A, zvabile?« Olga je hmknila in ne- vedasto vprašala: »Katera le?«
Tudi ona se je na kratko zasmejala.
»Katera? Hm. Stara!«
In Marica se je naglas zahihitala.
»Kaj bi mladi dve? Kaj pa ti dve ve- sta?« je pridžala.

Tak, oni dve, frklji, pa vesta!
Obe sta se zasmejala, a tudi že kliknili in žbežali. Nagnal ju je Štrafela. Ali je dvignil bič ali kaj? Slišal sem njun smeh, ko da ga ne bi mogli ustaviti, in Štrafe- love kletvice in negodovanja. »Ali ti Hed- li mislijo, da bo on zanje garal, oni pa se bodo drugod opletali?«

Nekaj trenutkov sem bil napet, zdre- venel, nato pa zlezal po krmu in proti gumni ter se spustil na oni strani za hišo po drvah na travo. Splazil sem se proti klancu, se zavlekel po njem do hoste, od- šel za grmovje do potoka in se umil. Plju- skal sem si vodo v obraz, v oči, a te so me kar naprej pekle, ko da bi gorele. Od- šel sem nazaj proti hosti, sedel pod hrastovje in zaprl veke, nato pa legel na hrbet. Ležal sem z zaprtimi vekami in vedno bolj neizprosno razmišljal, ali je bilo prav, kar se je zgodilo. Čez dolgo šele sem zaslišal pošelestovati listje, nekje v bližini je bila trepetlika; ujel sem Olgi- no vpitje z njiv, a vse to je bilo daleč daleč... Nato sem začutil son-

ce, ki je nekje med hrastovimi kroš- njami vdrla skozi listje... in tudi že za- spal, ubito in do noči, do večernega hla- du.

Nekaj dni sem ostal doma, nikamor se nisem ganil. Pomagal sem na njivah pri spravljaju in bil na tihem nedopoveda- no vesel, ko smo trgali koruzo, da je zra- sla koruznica na spodnjih ogonih, kamor se je videlo od Toplekovega hrama, člo- veku visoko čez glavo. Nikakšne volje ni bilo v meni, da bi se oziral tja prek, in želje, da bi zagledal katero od Topleko- vih; domala strah me je bilo, da bi zagle- dal staro — Zefo!

Pri hramu doma so se komaj kaj zme- nili zame, kolikor nisem celo začutil, da me ne potrebujejo, tako mati kakor mlaj- ši sestra, Marica in Olga. Mislim sem sprva, da se meni posmihata — strašno sem bil na škripcih, da sta kaj izvohali! — potem pa sem ju slišal, kako sta se potihno in za- se menili.

»No, ta naša Liza, lepo zgago si je na- kopala!«

»Veš, Marica, meni se smili. Božno bo z njo.«

Sedeli sta, ena na stolčku, druga na hlevnem pragu, na pocjah¹⁾ in na soncu, in trgali fižolovo stročje z rajc²⁾. Zadnje čase sta se dosti držale druga druge, kar

¹⁾ pocje = podstenje (pri hiši ob zidu)

²⁾ rajce = fižolove rante

Kuharski recepti

Špinačna juha

20 do 25 dkg špinače, slan krop, 4 dkg ma- sti, 4 dkg moke, česen, sol, poper.

Špinačo otrebimo, operemo in skuhamo v slanem kropu, nato jo pretlačimo ali drobno se- sekljamo. Iz masti in moke napravimo pre- žganje, v njem prepražimo sesekljan česen, zalijemo z juho ali vodo, v kateri se je ku- hala špinača, dodamo še sesekljan zelen pe- teršilj. Solimo, popopravimo in prevremo. Na- zadnje dodamo še pretlačeno špinačo. Juho izboljšamo, če ji primešamo v mleku raztepen rumenjak. Tik pred serviranjem zamešamo v juho še pest surove sesekljane špinače.

Telečje stegno v papriki

$\frac{3}{4}$ kg telečjega stegna, 5 dkg slanine, sol, 5 dkg masti, čebula, pol žličke sladke papri- ke, $\frac{1}{8}$ l sladke smetane, 1 dkg moke, limo- nin sok.

Meso odločimo od kosti in ga očistimo ko- žic. Slanino zrežemo na klinaste rezine. Z njimi pretaknemo meso in ga osolimo. Na masti opravimo sesekljano čebulo, ji dodamo papriko, na vrh tega pa položimo pretaknje-

no meso. Pečemo ga najprej v njegovem last- nem soku, potem mu prilijemo juho. Malo prej, preden je meso pečeno, mu prilijemo še kislo smetano, v kateri smo razžvrkljali mo- ko. Meso zrežemo na rezine, omaki pa doda- mo še malo limoninega soka in jo precedimo na meso.

Ajdova torta

3 rumenjake, 9 dkg sladkorja, 1 žlico ru- ma, limonina lupinica, 3 beljake, 6 dkg ajdo- ve moke, mast in moka za model, 8 dkg mar- melade, rumova glazura.

Rumenjake umešamo s sladkorjem, jim pri- denemo rum in nastrgane limonine lupine. Ko to lepo naraste, pridenemo trd sneg iz be- ljakov in hkrati ajdovo moko, vse rahlo zme- šamo in spečemo v obliki za torto. Pečemo in ohlajeno prerežemo, namažemo z marme- lado, sestavimo in oblijemo z rumovo gla- zuro.

Rumova glazura: 15 dkg presejanega slad- korja, 1 žlico ruma in toliko vroče vode, da je vse skupaj primerno gosto, mešamo, da postane lepo gladko in da maskira žlico.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Otroška ohromelost premagana

Meseca aprila tega leta je bil v Ann Arbor- ju kongres Michiganske univerze. Na kongre- su je dr. Thomas Francis objavil rezultate množičnega cepljenja s Salkovim cepivom

proti poliomieltisu v ZDA. Uspehi so taki, da lahko upravičeno pričakujemo, da bo otroška ohromelost kmalu premagana.

Pred nekaj meseci so študenti medicine za-

Ameriški zdravnik dr. Jonas E. Salk ves srečen ogleduje plod svojega dolgotrajnega prizadevanja — cepivo proti otroški ohromelosti. (AND/INP)

čeli nadzorovati 1.800.000 otrok, od katerih jih je bilo s Salkovim cepivom cepljenih 440.000. Druga skupina otrok je prejela sa- mo injekcijo fiziološke raztopine. Med tisti- mi, ki jih niso cepili, jih je za poliomieltisom obolelo 750, od cepljenih pa le 11! Od 750 obolelih otrok je dobilo paralizo po bolezni 445 otrok in 15 od teh je umrlo. Med obo- lelimi otroki, ki so bili cepljeni, je umrl le eden in še ta pod posebnimi okoliščinami: dva dni pred drugo injekcijo so mu namreč od- stranili mandlje, kar je poslabšalo potek bo- lezni. Poleg tega pa je bila v tistem kraju epidemija poliomieltisa.

Salkovo cepivo je neškodljivo in ne po- vzroča težav cepljenemu otroku. Nobene iz- med komplikacij, ki so nastale pri cepljenju, niso mogli pripisati neposredno cepivu. Zdi se celo, da ima cepivo lokalno zaščitno delo- vanje, kajti v nobenem primeru ni nastopila paraliza na levi roki, kjer so otroke cepili.

Salkovo cepivo zaščiti cepljene otroke pro- ti vsem trem tipom nalezljive otroške ohro- melosti v 68 do 100 procentov. Povprečno pa je dosegla imunost po cepljenju 80 do 90 odstotkov.

Dr. Salk je ob referatu izjavil, da upa, da bo z izboljšanjem tehnike pri izdelovanju ce- piva dosegel stoddostno imunost proti tej zahrbtni bolezni. Med delom s poliomielti- som je dr. Jonas Salk izdelal enostavno me- todo, kjer potrebujejo eno samo kapljico krvi preiskovanja, da lahko ugotovijo, ali je za poliomieltis občutljiv ali ne.

ni bila njuna navada, kolikor takih navad pri hramu sploh ni bilo. Potem je Mari- ca potegnila novo rajco iz kupa na gar- cah³⁾, jezno, ker drugače ni šlo, fižolovina je bila vsa spletena, in zatem tudi je- zno spregovorila.

»Smili? Kaj smili! Bi se mi njej? Vse bi nas spravila od hrama...«

To je moralo biti precj resnice, kajti druga je dolgo molčala, preden je to po- trdila.

»Resnica je...« je rekla. Nato je prva, Marica, da bi jo potolažila ali kaj, še rekla:

»Ne boj se za Štrafelo! Naj gre zi- darit!«

Res, Štrafela je bil včasih zidar! Stopil sem z gumne. Zaslišali sta me in vzkrik- nili, preden sta me zagledali. A ko sta vi- deli, da sem jaz, me je Marica povprašala, potem, ko se je dodobra razgledala okoli sebe:

»Južek, si slišal kaj? To o Lizikinem Štrafeleku!«

Ne o Lizinem — o Lizikinem! in to o Štrafeleku! Kakšna zaupljiva zgovornost! Ne, nič nisem vedel. Marica si ni mogla, da se ne bi začudila, kod me nosi, da nič ne vem, in da ne bi pripomnila, kako da naš Južek — prav po sestrsko! — pač ni- koli ne bo slišal trave rasti, ne, ni se bati. A koj zatem sem zvedel ta dan od nji- ju, v nedeljo pa od pozne maše potrjeno in

še več, da jih je Štrafela, ta veliki parti- zan, na nekem sestanku ali na mitingu v Zorčevi gostilni pri mestu izkupil — vze- li so mu besedo. Ljudje so vedeli vse. Naj- prej so govorili drugi, bili so iz Ljubljane ali od kod, zatem — šlo je že proti kon- cu — pa je hotel tudi Štrafela nekaj pove- dati. »Prav res, ko da bi sestanek ne mo- gel brez tega krehala! — Štrafela je kar naprej pokašljeval, kadar je govoril, da je tako s kašljem polnil praznino, ko mu je zmanjkalo — in brez tistih večnih jaz, tovariši!« kakor je povedala to Marica; kajti Štrafela je začenjal vse svoje govore z »jaz, tovariši!« in potem ti dve besedi do konca in med pokašljevanjem ponavljal. Na sestanku je hotel spraviti iz sebe ne- kaj o partizanih, kako se je začelo — »ko da bi Štrafela kaj o tem vedel!« — in o komunizmu, ki se bo zdaj moral začeti na Gomili. To jim on, Štrafela, pove zdaj pred temi tovariši iz Ljubljane in naj ga Gomila poslušaj! Toda tovariši ga niso po- slušali, niti ni bilo potrebno, da bi ga po- slušala Gomila. Rekli so mu na kratko, naj neha, naj pride trezen med ljudi, če hoče kaj povedati. Štrafela je razprl oči, svetlo in domala prestrašeno pogledal okoli sebe, po onih iz Ljubljane in zatem po ljudeh, rekel še enkrat »jaz, tova- riši...!«, a tudi že utihnil in odšel brez besede med ljudmi in iz gostilne.

(Nadaljevanje prihodnjic)

³⁾ garce = lahek voz z lestvami

Pridelujmo več koruze!

Sicer prihaja ta opomin časovno že precej pozno, vendar z ozirom na letošnje vreme še nikakor ne prepozno.

Da, več koruze potrebujemo za naše pitance, to ponavljam tistim dolinskim kmetom v Zilji, Rožu in Podjuni, pa tudi tu in tam po naših Gurah, ki bi še trdili, da je pridelovanje koruze dandanes predrago. Časi se spreminjajo, z njimi pa tudi cene. Pred leti, ko je bilo krompirja premalo, koruze pa dovolj, se je res ni izplačalo saditi. Letos pa obeta biti krompirja še preveč. Njegova cena ob normalni letini ne bo višja od cene 1953, medtem ko je koruza obdržala svojo ceno. Mimo tega je važno tudi vprašanje, ali bo v jeseni na trgu dovolj uvožene koruze po sedanji ceni, kajti državna blagajna je skrčila svoje podpore k sedanji ceni koruze in ječmena v letu 1955 za celo tretjino.

Ne spuščajmo prašičev v močvirnat mlake!

Da je za svinje redno ohlajevanje nujna, skorajda življenjska potreba, nam je vsem znano. Stalno ugotavljamo, s kakšno naslodo se prašiči vržejo v blato, če jih izpustimo na prosto. To je tudi že marsikoga zapeljalo, da si je uredil izpust za prašiče ob kaki močvirnat mlaki ali poljskem potočku v bližini hleva. Ta z najboljšim namenom izvršena lagodnost za prašiče pa je bila čestokrat slabo plačana. Zakaj vendar?

Za prašiče je v resnici potrebno, da se lahko stalno hladijo v hladni vodi ali hladni prsti. Kopališča za svinje pa naj bodo povsem snažna, čista, najboljše betonska, iz katerih je mogoče onesnaženo vodo poljubno odtočiti. Varujmo pa se stoječih mlak in luž! V teh se namreč lahko razvijajo ličinke pljučnih glist, ki povzročajo kašelj in hudo hiranje obolelih živali.

Prav ugodne razvojne prilike obstojajo za pljučne gliste tudi v vlažnih mokrih in nečistih svinjakih. Zato je potrebno, da vedno skrbimo, da so tla v svinjaku vedno suha in da blato iz svinjaka izkldamo vsaj vsak drugi dan.

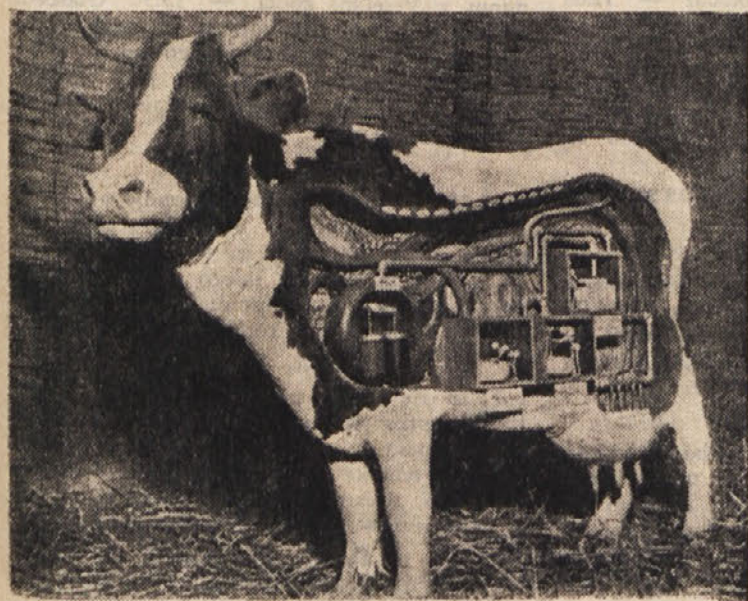
Neposredno zdravljenje po pljučnih glistah zamore omejeno izvršiti le živinozdravnik. Kakor mi je znano, so včasih zdravili to nevarnost pri prašičih le z neposrednimi injekcijami v sapnik. Ker so smrtni primeri vsled pljučnih glist razmeroma redki, čestokrat zadostuje, da napadene živali krepko krmimo in da upoštevamo vse prej navedene higienske ukrepe. In nevarne pljučne gliste bodo s tem skoraj izginile iz naših svinjakov.

France Vernik

Penicilin tudi za čebele

Tudi čebele so začeli zdraviti s penicilinom, in sicer tako imenovano evropsko čebeljo gnolobo, ki nastopa v čebelih družinah, če so ličinke preslabo hranjene. Pri poizkusih so v sladkorno raztopino za pitanje čebel dodajali tudi nekoliko penicilina in tako ugotovili, da okužene čebele, ki jih pitajo s takšno raztopino, žive povprečno do trikrat dalj kakor druge, ki so jih pitali brez dodatka penicilina.

Proizvodnja mleka...

... so na mednarodni kmetijski razstavi v Veroni prikazali na ta način, da so v kravi iz plastične mase ponazorili notranje organe kot tovarno za proizvodnjo mleka.

Ker je tudi cena pitancev nazadovala in ker zaenkrat ni izgledov, da bi se povzpela spet na lansko višino, je le treba spet nekoliko bližje pogledati rentabilnostni račun pitanja prašičev. Rentabilnost pitanja pa je, če ne bolj, vsaj najmanj toliko odvisna od proizvodnih stroškov domače krme, kakor od tehnike krmjenja in ješčnosti prašičev. Kakršni so proizvodni stroški glavne ali osnovne krme, takšen je v glavnem tudi dobiček pitanja.

Na splošno sodijo, da je mogoče opirati prašiča v 20 tednih na težo 100 do 110 kg. V tem času mora prašič požreti 800 kg krompirja in 140 kg krepke krme. V krepki krmi mora biti beljakovinska krma (koncentrati ali ribja moka, posneto mleko, krmni kvas, tropine, otrobi in podobno). To pomeni, da stroške pitanja najbolj obremenjuje cena pokrmjenega krompirja, koruze in ječmena.

V grobem povprečju so leta 1953 pridelali po naših krajih na hektar: krmnega krompirja 178 do 208 q, ječmena 18 do 20 q, koruze pa 18,5 do 29,2 q. Prav tako v grobem povprečju in pod pogojem, da imamo na razpolago mrežno brano in ogrodek, pa znašajo proizvodni stroški (seme, gnojila in delo) po hektarju

pri krompirju	6.000—7.000 šil.
pri ječmenu	2.500—3.000 šil.
pri koruzi	2.800—3.200 šil.

To pomeni, da pri zgornjem pridelku odpade od proizvodnih stroškov na kg pridelka

Kako dosežemo boljši pridelek koruze?

Naša domača koruza, ki jo pridelujemo že dolga desetletja z uspehom, bo morala ostati tudi v bližnji bodočnosti v ospredju pri izbiranju sort. To potrjujejo tudi lanskoletni poizkusi na kmetijski šoli v Podravljah. Vse koruze avstrijskega porekla, ki so zazorele, so ji v pridelku bile komaj enake ali pa so sploh zaostajale za domačo. Najbolj rodovitne avstrijske sorte koruze v preteklem letu, ki je bilo sicer zelo hladno, pri nas niso zazorele in je torej njihovo pridelovanje zelo tvegana stvar.

V zadnjih letih so pri nas močno propagirali pridelovanje hibridne koruze. Njena visoka rodovitnost je nesporna, saj daleč prekaša tako v pogledu silaže kakor tudi po pridelku zrna vse domače, pa celo najboljše avstrijske sorte.

Uporabnost hibridnih sort za silažo je prav gotovo tudi pri nas nesporna stvar. Nekoliko drugače pa je s hibridno koruzo za zrnje. Trenutno so nam na razpolago le ameriški hibridi. Teh je cela vrsta in se medseboj močno razlikujejo po dolžini rastne dobe. Pri nas smemo za zrnje saditi samo hibridno koruzo Wisconsin 275, v prisojnih legah pa Wisconsin 355. Dobro bi bilo, če preizkusimo tudi še Wisconsin 416. V lanskem za koruzo zelo slabem letu sta dali sorti Wisconsin 355 in 416 v avstrijskih poizkusih 5.900 kg oziroma 7.096 kg suhega zrna na hektarju. V prvem primeru je to celih 520 kg zrna več, kot ga je dala najboljša avstrijska sorta.

Torej vidimo, da je mogoče s koruzo doseči velikanske pridelke zlasti s tem, da sadimo hibridne koruze. Da bi bili tudi mi deležni vsaj približno tako visokih pridelkov, si preskrbimo za poizkus nekaj semen teh hibridov, ker je že skrajni čas. Poizkusimo zaenkrat samo z eno ali dvema vrstama (vendar ne na zarah, marveč v sredini njive). Potrebovali bomo morada le par pesti semen, kar zmore vsakdo. Tako se bomo prepričali o uporabnosti in sigurnosti navedenih treh hibridov, ki so pripravi za naše kraje. Torej

pri krompirju	0,34—0,37 šil.
pri ječmenu	1,39—1,57 šil.
pri koruzi	1,09—1,52 šil.

Ob zgornjem krmnem obroku obremenijo v tem primeru doma pridelani krompir, ječmen in koruza ceno za pitanca z najmanj 400—450 šil. V primeru pa, da ječmen in koruzo dokupujemo in da znaša cena 2.— šil. za kg, pa obremenijo krompir, ječmen in koruza ceno za pitanca z najmanj 470—500 šil.

To grobo povprečje vsekakor namigava, kdo naj prideluje več koruze. Prideluje naj jo oni, ki je že pod običajnimi naravnimi pogoji dosegel pri koruzi 20 do 25 q zrna na hektar. S pomočjo izdatnega gnojenja in saditve dobro rodovitnih sort bo pridelek lahko dvignil na 40—50 q zrna na hektar. Ob takem donosu bodo proizvodni stroški na kg pridelanega zrna očitno nižji.

Pa še nekaj. Naš zgornji račun proizvodnih stroškov na kilogram pridelka očitno kaže — kar je ugodoma zapisano —, kako odločilnega pomena v naši prašičereji je, da povečamo tudi pridelek krompirja in ječmena na sedanji površini. K zvišanju pridelka nam še lahko izdatno pomagata dobra oskrba in gnojenje na list (Kopfdüngung) pri krompirju in ječmenu, pri zadnjemu pa tudi uničevanje plevela potom škropljenja. Brez mrežne brane in ogrodnika (Vielfachgerät) prav tako ne more biti dobrih pridelkov krompirja in ječmena, kakor jih ne more biti brez gnojenja »na list« z nitramoncalom, superfosfatom in celo s kalijevo soljo. Miha pod goro

Wisconsin 275, 355 in 416. Poudariti pa moram, da si moramo hibridno seme vsako leto na novo nabaviti, sicer imamo že po prvem letu neuspeh.

Še nekoliko splošnega o pridelovanju koruze. Glede kolobarja moramo povedati, da je najboljša predhodnica za koruzo detelja. Sicer se pa prav dobro počuti tudi po žitu. V tem primeru je prav, da še posebej dobro zagnojimo s hlevskim gnojem.

Glede obdelave želi koruza skrbno obdelano in globoko zrahljano zemljo.

Gnojenje je tudi pri koruzi pogoj za visok pridelek. Zato dobro pognojimo z hlevskim in umetnim gnojem. 400 do 500 kg tomaževе žindre in okoli 300 kg kalijeve soli bo zadostovalo, če smo gnojili s hlevskim gnojem in izbrali deteljšče. V nasprotnem primeru bo potrebnih še kakšnih 250—300 kg nitramoncala v 2—3 obrokah na ha.

Važno je oskrbovanje koruze. Čim pogostejše okopljemo, tem boljši bo pridelek. Popolna in hitra ter brez motike pa bo oskrba le takrat, če imamo na razpolago ogrodek (Vielfachgerät) in mrežno brano. Če želimo okopavati z ogrodnikom, moramo tudi saditi z ogrodnikom, podobno kot krompir, le zasipati ne smemo s strojem, marveč z nogo. V jamico damo samo 2—4 zrna. Brananje z mrežno brano je takoj po sajenju nujno, ker je zemlja pohojena. Predno koruza vznikne, jo branamo vsaj še enkrat do dvakrat na slepo. Tako pridemo plevelu najbolj do živega. Ko prične koruza vznikat, z brananjem prekinemo in šele ponovno zopet pričnemo, ko je napravila 2—3 liste. Po zadnjem brananju koruzo razredčimo, to se pravi, da povsod, kjer stojita dve in več rastlin, odstranimo razen najmočnejše vse ostale. Zatem pa koruzo okopavamo le še z ogrodnikom. Čim večkrat bomo okopavali, toliko boljša bo koruza. Ko postane že tako velika, da je oskrbovanje že otežkočeno, jo pri nas osujemo, kar pa ni potrebno, ker zaradi tega nič več ne pridelamo.

ing. M. Krasnik

Kako gnojimo prosu?

Proso je kratkotrajna rastlina in zahteva zaradi tega dobro zemljo. Sejemo ga za okopavinami, ki smo jim prejšnje leto dobro gnojili, tako da je ostalo v zemlji še mnogo hranilnih snovi. Prosu ne gnojimo neposredno s hlevskim gnojem, ker bi sicer poleglo. Priporočljivo je, da gnojimo s superfosfatom, in sicer po 150 kg na ha.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Sprehodi po sodnijskih sobah

Na tem mestu objavljamo tedensko kratke oblasnitve najrazličnejših pravnih problemov, iz katerih bo marsikdo lahko povzel mnogo koristnih nasvetov za življenje. Ker bi pa hoteli, da bi bila ta rubrika čim bolj pestra, od časa do časa objavimo tudi sliko o dogodkih v sodnijskih dvoranih, kjer se včasih poleg resnih in žalostnih stvari pripetijo tudi prav veseli in zabavni dogodki.

Danes se spet sprehajamo po sodnijski palači in pogledamo v prvo sobo — kazenski oddelek za prestopke. Pred sodnikom stoji približno 15-leten navihani fant čedne zunanosti, po poklicu ključavničarski vajenec Foltej pri Novaku.

»Ti si torej tisti,« ga strogo nagovori sodnik, »ki si g. Brtonclju ukradel kolo pred brivnico, medtem ko je on čakal, da pride na vrsto pri britju. Kolo si hitro skril, da bi ga pozneje bržkone kam prodal, denar pa zapravil. Ali te ni sram? Kaj praviš na to? Kar priznaj, bo bolje!«

Toda Foltej ni kazal ne sramu in ne kesanja. Kar odločno se je odrezal: »Kolo nisem hotel ukrasti, samo skriti, skriti sem ga hotel Brtonclju.«

»Tak tič si torej, tajiti tudi že znaš! Zakaj si hotel kolo le skriti, kdo naj ti to verjame?« prime sodnik Folteja, kateremu zdaj beseda ne teče več tako gladko iz ust.

»Kolo sem skril, da vidim Brtoncljev obraz, kako se bo jezil, ko kolesa ne bo več pred vratmi, kako »sakramental« in vpil, ko pa mene vedno zasmehuje, da imam oči kot vol in da se ne znam obnašati. Vedno najde kaj slabega na meni, ko pride v delavnico.«

Tukaj vpade vmes Brtonclj: »Zdaj pa vidite, gospod sodnik, kako je fant že nesramen, tudi meni je tako pripovedoval, ta ušivec nemarni.«

»Nisem noben ušivec,« zavpije Foltej, »pa tudi kradel nisem, saj sva s sosedovo Pepco gledala izza hišnega ogala, kako bo Brtonclj kolo iskal. Pepca je potem doma povedala, da je kolo skoraj pred nosom Brtoncljeve hiše med fižolovimi koli v gredi.«

Brtonclj, ki je nagle jeze, pravi sodniku: »Kar v ječo z njim, gospod sodnik, sicer bo kradel še naprej!«

»Trenutno še ne vem, kako bo,« mu odgovori sodnik. »Pepca naj pride, da bo povedala, kako je bilo, prav tako tudi ključavničar Novak.«

Pepca kot priča izpove, da sta s Foltejem le za šalo skrila kolo v fižolovju pred hišo in tam čakala, kaj bo. Foltej da je dejal, naj se tudi Brtonclj enkrat jezi.

To je bilo Brtonclju očitno preveč, kajti spet je zahteval od sodnika: »Še Pepco v arest, gospod sodnik!«

Ko je potem še Novak potrdil, da je fant pošten in da mu Brtonclj res stalno nagaja, je sodnik razpravo zaključil s poukom, naj gospod Brtonclj v bodoče sodnije je trapi z otročarijami, ki jih je zakrivil sam.

*

Sodnik pokliče drugo zadevo, ki izgleda bolj resno.

Kmet Vrhovnik si je kot pogorelec pri neki gradbeniški hranilnici izposodil nekaj denarja in zastavil za plačilo v jeseni med drugim tudi donos največje krompirjeve njive. Ker se jeseni sploh ni oglašil, ga hranilnica toži in mu najprej zarubi ves krompir že na njivi. Ko hočejo potem zarubljeni krompir prodati, je bila njiva prazna, krompirja pa nikjer. Sledila je ovadba pri sodišču, kjer se Vrhovnik zagovarja takole:

Tudi sosedu sem bil dolžan vrnitev krompirja, ki mi ga je posodil po požaru. Letos pa mu je segnil ves krompir, da ga niti za seme ni imel in sem ga moral najprej njemu dati. Bil sem v stiski, slabega namena nisem imel in tudi s hranilnico sem se že poravnal, da je odstopila od ovadbe.

Sodnik je bil v zadregi, kajti čutil je človeško, prav tako pa poznal postavbo, ki ne pozna izjeme. Obsodil je Vrhovnika na dva dni pogojno — volk je bil sit in koza cela!

Kongres Zveze bivših borcev Jugoslavije

V Ljubljani je prejšnji teden zasedal tretji kongres Zveze borcev narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije, ki je ob udeležbi številnih delegatov iz vse Jugoslavije sprejel vrsto važnih sklepov posebno na področju socialne zaščite otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, nadalje glede razvijanja tradicij narodnoosvobodilne borbe, krepiteve povezave s sorodnimi organizacijami v drugih deželah ter podobno. Kongresa sta se kot častna gosta udeležila tudi častni predsednik Svetovne federacije bivših borcev Vincent Auriol ter generalni sekretar Svetovne federacije Curtis Campaigne. Zvezo koroških partizanov sta zastopala predsednik Karel Prušnik-Gašper in Janez Wutte-Luc.

Poročilo o delu in nalogah Zveze borcev Jugoslavije je na kongresu podal njen predsednik Aleksander Rankovič, ki je uvodoma govoril o političnem položaju in poudaril, da politika blokov ovira mirno in konstruktivno urejevanje mednarodnih odnosov. Delo Zveze borcev je bilo na številnih področjih zelo uspešno, pokazale pa so se tudi pomanjkljivosti, ki jih bo treba v bodoče nujno odpraviti, je naglasil referent.

Poleg drugih sta kongresu izrazila pozdrave tudi zastopnika Svetovne federacije bivših borcev: častni predsednik Vincent Auriol je v imenu 18 milijonov bivših borcev iz 29 dežel Evrope, Amerike, Afrike in Azije pozdravil »plemenito jugoslovansko ljudstvo, ki se je toliko borilo in toliko pretrpelo za neodvisnost svoje domovine, a tudi za neodvisnost vseh narodov in za mir na svetu«. Generalni sekretar Curtis Campaigne pa je v svojih pozdravnih besedah poudaril, da »Svetovna federacija bivših borcev kaže pot k miru in svobodi«.

Maršal Tito se kongresa osebno ni mogel udeležiti, poslal pa je udeležencem posebno poslanico, v kateri je želel kongresu »najboljše uspehe pri sprejemanju sklepov, ki bodo pomenili važen prispevek v boju za mir, ki ga danes bijejo miroljubni in napredni ljudje vsega sveta«. Na kongresu so soglasno izvolili maršala Tita za dosmrtnega častnega predsednika Zveze borcev NOV in mu bodo to sporočili v posebni poslanici ob njegovem rojstnem dnevu.

Vincent Auriol pri Titu

Častni predsednik Svetovne federacije bivših borcev in bivši predsednik francoske republike Vincent Auriol je ob svojem bivanju v Jugoslaviji obiskal tudi

Beograd, kjer si je ogledal razne zanimivosti in položil venec na grob neznanega junaka na Avali. Vincenta Auriola je sprejel tudi predsednik FLRJ maršal Josip Broz-Tito, ki mu je ob tej priložnosti v navzočnosti francoskega veleposlanika in visokih jugoslovanskih predstavnikov izročil Red jugoslovanske zastave prve stopnje.

Izdelujemo, nasvetujemo, načrtujemo, montiramo, gradimo in moderniziramo vse hladilne naprave!

M. KRASSNITZER

SPECIALNO PODJETJE ZA HLADILNE NAPRAVE
CELOVEC — KLAGENFURT, St. Ruprecht Straße Nr. 8

Generalna reprezentanca za Avstrijo in Jugoslavijo
od nekdanje specialne tovarne za amonijeve
hladilne naprave, Rich. Piersch — Illertissen

Prodajalna tvrdke Bitzer — Sindelfingen, specialne
tovarne za male hladilne stroje.

- Vse hladilne in klimatske naprave za industrijo, obrt in gospodinjstvo.
- Nizkstopinjske naprave za zmrzovanje, nizkstopinjska hladilna in skrinje za nizko hlajenje.
- Espresso - pulti, naprave za sladoled, Vitrine.
- Izdelava spiralno rebrastih cevi vsake dimenzije za ogrevalne in hladilne potrebe.

Nad 300.000 podjetij v Avstriji

Iz statističnega poročila Zvezne zbornice za obrtno gospodarstvo je razvidno, da je bilo v Avstriji ob koncu leta 1954 303.000 zborničnih članov oziroma samostojnih podjetij. Na Koroškem so ob istem času zaznamovali 17.300 samostojnih podjetij, kar znaša 5,7 odstotkov v skupnem avstrijskem številu.

Število zborničnih članov se je v primeri z letom 1953 znižalo za 12.000. Ta pojav pripisujejo okoliščinam, da je zaradi podpor, ki jih je odmerila trgovinska zbornica, mnogo starejših podjetnikov prenehalo s svojimi obrati.

Po strokovni porazdelitvi so zaznamovali ob koncu leta 200.061 podjetnikov v trgovinstvu, 162.891 v obrti, 16.780 v prometu, 12.770 v industriji in 3190 v

denarnih, kreditnih in zavarovalnih zavodih.

Izmed obrtnih podjetij je bilo pri zbornici včlanjenih največ krojačev, namreč 19.945, tem sledijo mizarji z 10.907, za temi mesarji z 8.242, nato brivci, negovalci nog in kozmetiki s 7.210 ter pekariji s 6.200 člani.

Avstrijsko-jugoslovanska pogodba o pravni pomoči

Pravni odbor dunajskega parlamenta je soglasno potrdil pogodbo o medsebojni pravni pomoči med Avstrijo in Jugoslavijo. Pogodba ureja vprašanja pravne varstva, dostavo in pravno pomoč v civilnih in kazenskih zadevah, kakor tudi medsebojno izmenjavo kazenskih poročil in podatkov. Razen tega vsebuje pogodba še določbe o zapuščinskih zadevah, ki tičejo obe državi, ter končno ureja izmenjavo in izstavitve listin o stanu oseb.

Mati dveh otrok bo postala moški

Dvaindvajsetletna žena Joy Clark v Londonu, mati dveh otrok, je zadnje čase na svoje presenečenje ugotavljala pri sebi številne znake moškega značaja. Pričela je govoriti v globokem baritonu in se mora vsak teden dvakrat briti, oblači se v moško obleko in je prišla strastno kaditi pipo. Zdravniki bodo z operacijo njeno premeno iz ženske v moškega izpopolnili. Po mnenju zdravnikov je to prvi primer v zgodovini medicine, da mati spremeni svojo žensko v moško naravo. Oba otroka, petletno dekle in štiri-letnega fanta, so prevzeli sorodniki, mož pa, ki je Clark poročil kot šestnajstletno, se bo ločil od nje.

Birmanske ure

od strokovne trgovine

Kobler & Co.
Beljak - Villach

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile

- Riesenauswahl — über 100 Ausstattungen
- Die besten und billigsten Möbel Österreichs
- Hartholzschlafzimmer nur 3900 Schilling
- Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
- Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

STADLER-MÖBEL

KLAGENFURT

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 7. maj:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.00 Za dobro voljo — 14.35 Pozdrav nate — 15.35 Domači zvoki — 16.20 Kličemo mladino — 18.00 Iz parlamenta — 19.40 Šport iz vsega sveta — 20.05 Igra orkester iz Linza — 20.15 Pester večer.

Nedelja, 8. maj:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Kmečka oddaja — 11.30 Čez goro in dolino — 13.45 Slika žene, kmetice, matere — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav nate — 17.00 Plesna glasba — 18.30 Lepe melodije — 18.55 Šport od nedelje — 20.15 Pesmi k materinskemu dnevu.

RADIO PROGRAM

Ponedeljek, 9. maj:

14.00 Za našo vas (slov.) — 15.45 Knjižni kotic — 16.30 Igra Heinz Sandauer, klavir — 18.45 15 minut ljudskega humorja in glasbe (slov.) — 19.15 Trikrat kralj — 20.05 Šlagerji — 20.50 Literatura v ponedeljek.

Torek, 10. maj:

11.20 Za dobro voljo — 14.00 Zdravniški vedež. Slovenske pesmi (slov.) — 15.00 Pravljičica od mame — 20.05 Igrajo bamberski simfoniki.

Sreda, 11. maj:

14.00 Iz domačih logov (slov.) — 15.45 Za vesele male ljudi — 18.45 Poje zbor Slovenske filharmonije p. v. J. Hanca (slov.) — 19.15 Na vseh ulicah — 20.05 Peljemo se s potovalnim uradom — 21.00 Slušna igra.

Četrtek, 12. maj:

14.00 Razvojne črte slovenske proze (slov.) — 15.00 Iz življenja znamenitih glasbenikov — 15.45 Koroški umetniki in njihova dela — 18.45 Kmečka oddaja — 20.05 Veseli večer.

Petek, 13. maj:

14.00 Od pravljice do pravljice (slov.) — 15.00 Schiller in njegova dela — 15.45 Otroški oder — 16.30 Heinz Neubrand igra na Hammond-orgle — 17.25 Teden deželne politike — 18.45 Dobra volja je najboljša (slov.) — 20.05 Drama — 21.35 Verdijeve in Puccinijeve arije.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinjski nasveti — 7.40 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti ali kmetijska univerza — 12.45 Zabavna glasba — 13.00 Zeleli ste — poslušajte! — 14.10 Melodije za razvedrilo — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 7. maj:

11.15 Za pionirje — 12.00 Za kmetovalce — 13.00 Delovni kolektivi čestitajo — 14.00 Živi spomini — 15.40 Partizanske pesmi — 18.30 „Brigade s hribov“ — 20.00 Prenos slavnosti ob obletnici osvoboditve.

Nedelja, 8. maj:

8.00 Narodnoosvobodilna borba — 12.45 Zabavne melodije — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Delovni kolektivi čestitajo — 16.00 Vesele in bridke iz partizanskih dni — 17.30 Od Triglava do Ohrida — 20.00 Partizanski skladatelji se spominjajo — 21.15 Domača zabavna glasba.

Ponedeljek, 9. maj:

11.15 Šolska ura za višjo stopnjo — 14.30 Nove knjige — 14.40 Koroške in beneške pe-

smi — 15.15 Igra trio Dorko Škoberne — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 16.30 Zdravstveni nasveti — 18.00 Radijska univerza — 18.45 Partizanski pozdravi — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 Simfonični koncert.

Torek, 10. maj:

11.15 Cicibanom dober dan — 12.10 20 minut z Veselimi godci — 13.30 Glasbeni mozaik — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 15.30 Jezikovni pogovori — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 18.30 Športni tednik — 20.10 Koncert pianista Erwina Scholza iz Dunaja.

Sreda, 11. maj:

11.15 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.45 Pojo mladinski zbori — 12.10 Igra godba na pihala — 13.00 Zeleli ste — poslušajte! — 13.30 Ura melodij za dobro voljo — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo: Beg iz taborišča smrti — 16.30 Modni kotic — 20.00 Opera.

Četrtek, 12. maj:

11.15 Za mlade pevce in godce — 14.30 Ljudsko-prosvetni obzorik — 14.40 „Koroška v pesmi“ — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.45 Koroške narodne — 20.15 „Četrtek večer“ domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 13. maj:

11.15 Cicibanom dober dan — 14.40 Domače pesmi in napevi — 16.00 Za pionirje — 18.30 Spoznavajmo človeka — 18.45 15 minut vedrih melodij — 20.15 „Portret z Broadwaya“.